BENKI KUU YA TANZANIA
1966-2026

BENKI KUU YA TANZANIA

Tathmini Ya Mwenendo Wa Uchumi

Machi 2026

Yaliyomo

1.0 Mwenendo wa Uchumi wa Dunia 1
2.0 Mwenendo wa Uchumi wa Taifa 3
2.1 Mfumuko wa Bei 3
2.2 Sera ya Fedha 6
2.3 Viwango vya Riba 8
2.4 Masoko ya Fedha 8
2.5 Utekelezaji wa Bajeti ya Serikali 9
2.6 Mwenendo wa Deni la Taifa 10
2.7 Mwenendo wa Sekta ya Nje 12
3.0 Mwenendo wa Uchumi wa Zanzibar 15
3.1 Mfumuko wa Bei 15
3.2 Bajeti ya Serikali 15
3.3 Mwenendo wa Sekta ya Nje 16
Viambatisho 18
Tafsiri ya Dhana Muhimu 31

1.0 Mwenendo wa Uchumi wa Dunia

Uchumi wa dunia uliendelea kukua kwa kasi ya wastani mwezi Februari 2026, ukichochewa na kuongezeka kwa matumizi binafsi, uwekezaji unaoendelea katika miradi ya kiteknologia na miundombinu, pamoja na kupungua taratibu kwa masharti ya kifedha[1]. Nchi zilizoendelea kiuchumi zilionesha ukuaji chanya ila usio sawa, ukichangiwa na kuimarika kwa shughuli za uzalishaji viwandani na sekta ya huduma. Hata hivyo, kasi ukuaji wake kwa ujumla bado upo chini ya wastani wa ukuaji wa muda mrefu ikichagizwa na mtazamo wa kibiashara unaoendelea kuwa wa tahadhari[2].

Katika nchi zinazoibukia kiuchumi, shughuli za kiuchumi ziliendelea kunufaika na sera za ndani na uwekezaji, ingawa kulikuwa na tofauti ya ukuaji kati ya kanda na sekta. Aidha, katika ukanda wa nchi za Kusini mwa Jangwa la Sahara, matarajio ya muda mfupi yalionyesha viwango vya uthabiti, ingawa yaliathiriwa na masharti magumu ya fedha kutoka nje na ongezeko la hatari ya kufungwa kwa mlango Bahari wa Hormuz na athari zake katika bishara za kikanda na usambazaji wa nishati.

Mizani ya vihatarishi vya matarajio ya ukuaji wa uchumi wa dunia imeendelea kuelemea upande wa kushuka. Mivutano inayoendelea ya sera za biashara pamoja na kuongezeka kwa hali ya kutotabirika kwa siasa duniani vinaendelea kufifisha mwelekeo wa ukuaji wa muda mfupi, jambo linaloonekana katika kuvurugika kwa mnyororo wa ugavi duniani na kupanda kwa gharama za usafirishaji na bei ya nishati (Kielelezo 1.1a na Kielelezo 1.1b).

[1] Benki ya Dunia, Taarifa ya Kila Mwezi ya Dunia: Februari 2026

[2] Mapitio ya Uchumi ya OECD, Ripoti ya Muda ya Mwezi Machi 2026: Kupima Ustahimilivu

Kielelezo 1.1a: Fahirisi ya Kutokuwa na Uhakika wa Sera za Dunia

Chanzo: https://www.policyuncertainity.com/trade

Kielelezo 1.1b: Fahirisi ya Kutokuwa na Uhakika wa Biashara Duniani

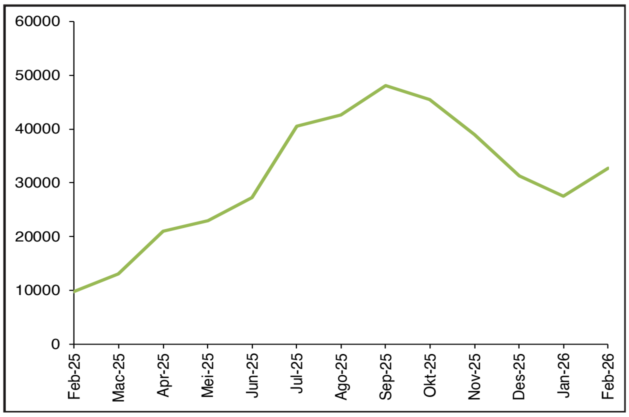

Chanzo: https://worlduncertainityindex.com/

Kwa mwezi Februari 2026, bei za bidhaa duniani zilionesha mwenendo tofauti, zikiakisi misingi isiyo sawa ya ugavi na mahitaji pamoja na kuongezeka kwa hisia za hatari. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, bei ya dhahabu iliongezeka kwa asilimia 5.6 ikichochewa na kuongezeka kwa uhitaji wa hifadhi salama ya mali kutokana na mvutano unaoendelea Mashariki ya Kati na ununuzi endelevu wa Benki Kuu mbalimbali duniani. Bei ya kahawa na kakao ilishuka kufuatia kushuka kwa wasiwasi wa ugavi, huku bei ya mafuta ya kula ikiimarika, ambapo kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi bei ya mafuta ya mawese iliongezeka kwa asilimia 3.7, ikichangiwa na msimu mdogo wa uzalishaji Kusini Mashariki mwa Asia na kuongezeka kwa mahitaji duniani. Bei za nafaka ziliongezeka, ambapo bei ya ngano iliongezeka kwa asilimia 3.1 kutokana na wasiwasi wa kupungua kwa

uzalishaji kutokana na mabadiliko ya hali ya hewa Ulaya na Marekani. Kwa upande mwingine, bei ya sukari ilishuka kwa asilimia 4.1 kufuatia matarajio chanya ya upatikanaji wa bidhaa hiyo. Bei za mbolea zilipanda kwa asilimia 6.5 kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, huku bei ya urea ikiongezeka kwa kasi ya asilimia 13.6, ikionyesha athari za uzalishaji zinazohusiana na kupanda kwa gharama za nishati pamoja na gharama za uzalishaji (Kielelezo 1.2 na Jedwali A8).

Kielelezo 1.2: Bei za Bidhaa katika Soko la Dunia

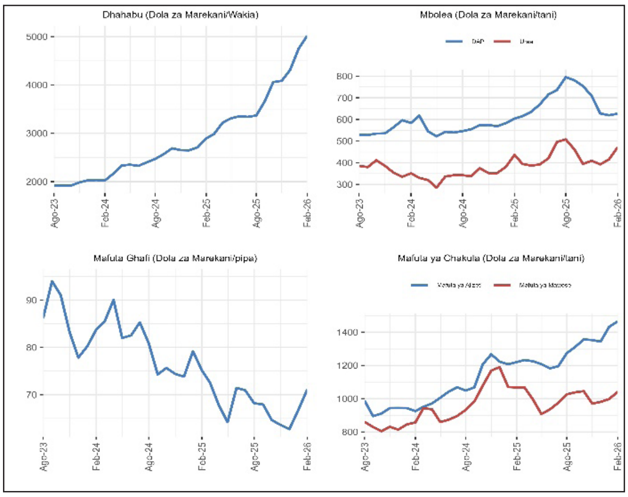

Chanzo: Chanzo: http://www.worldbank.org/prospects
Tanbihi: DAP Inaashiria Di-ammonium phosphate

Ingawa bei za bidhaa duniani zimeendelea kupanda, kwa ujumla mfumuko wa bei duniani kwa mwezi Februari 2026 uliendelea kuwa wa wastani, ukitofautiana kati ya nchi na nchi. Katika nchi zilizoendelea, mfumuko wa bei uliendelea kudhibitiwa. Nchini Marekani, mfumuko wa bei uliendelea kuwa thabiti, huku gharama za mishahara zikipunguza athari za kupanda kwa gharama za nishati. Katika eneo la Ulaya, mfumuko wa bei uliongezeka kwa kiasi kidogo kufuatia kupanda kwa bei za huduma mbalimbali, huku nchini Uingereza, mfumuko wa bei ukipungua kwa kiwango kidogo kutokana na athari za kubana sera za kifedha na hatua zilizochukuliwa awali zinazoendelea kuathiri uchumi mpana.

Kwa upande wa nchi zinazoibukia kiuchumi, mwenendo wa mfumuko wa bei ulikuwa mchanganyiko, ukichangiwa kwa kiasi kikubwa tofauti za mazingira ya kiuchumi kati ya nchi na nchi. China ilionyesha ongezeko la muda mfupi lililotokana zaidi na kupanda kwa bei ya vyakula wakati wa sikukuu ya mwaka mpya wa nchi hiyo. Mfumuko wa bei nchini India uliongezeka kidogo kutokana na mahitaji makubwa ya ndani na uboreshaji wa miundombinu, ingawa uliendelea kubaki ndani ya wigo unaokubalika. Katika Ukanda wa Kusini mwa Jangwa la Sahara, mfumuko wa bei kwa ujumla uliendelea kuwa wa kuridhisha. Kikanda (Jumuiya ya Afrika Mashariki, EAC, na Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika, SADC), nchi nyingi zilibaki ndani ya viwango vya ulinganifu wa mtangamano, ukichangiwa na kuimarika kwa mavuno na uthabiti wa sera ya fedha (Jedwali 1.1, Kielelezo 1.3 Kielelezo 1.4, na Kielelezo 1.5).

Jedwali 1.1: Mienendo na Vichocheo vya Mfumuko wa Bei Duniani

Kanda/Nchi	Feb-26 (%, mwaka kwa mwaka)	Mabadiliko Kati ya Feb-26 na Jan-26	Vichocheo vikuu
Marekani	2.4	Imara	Kupoa kwa soko la ajira (msingi 2.5% dhidi ya nishati +0.5%).
Ukanda wa Euro	1.9	Kuongezeka kidogo	Mfumuko wa bei wa huduma 3.4% (dhidi ya 3.2% Januari 2026). ulisababisha ongezeko
China	1.3	Ongezeko la muda mfupi	Athari za Mwaka Mpya wa Lunar ziliongeza bei za chakula na huduma
EAC ï wastani wa kikanda	5.9	Kupungua	Kupungua kwa jumla katika usafiri, huduma za umma na shinikizo za huduma
SADC ï wastani wa kikanda	5.9	Kupungua	Kupungua kwa bei za mafuta na usafiri pamoja na kupungua kwa bei za chakula

Chanzo: IMF/OECD na Ofisi za Takwimu za Taifa

Tanbihi: [1]Wastani usio na uzito, uliokokotolewa kutoka Kenya asilimia 4.3, Tanzania asilimia 3.2, Uganda asilimia 2.9, Rwanda asilimia 7.9, Burundi asilimia 11.4 (zote Feb-26). Hii imepungua kutoka asilimia 6.2 mwezi Jan 2026.

[2]Wastani usio na uzito, uliokokotolewa kutoka nchi 12 zenye data za Feb-26 (Angola 13.4, Botswana 4.0, Lesotho 2.7, Malawi 24.1, Mauritius 3.5, Msumbiji 3.2, Namibia 2.4, Shelisheli 0.3, Afrika Kusini 3.0, Tanzania 3.2, Zambia 7.5, na Zimbabwe 3.8 – zote kwa asilimia). Hii imepungua kutoka wastani wa kundi hilo hilo wa Jan-26 (asilimia 6.7).

Kielelezo 1.3: Mfumuko wa Bei kwa Nchi Zinazoendelea na Zinazochipukia Kiuchumi

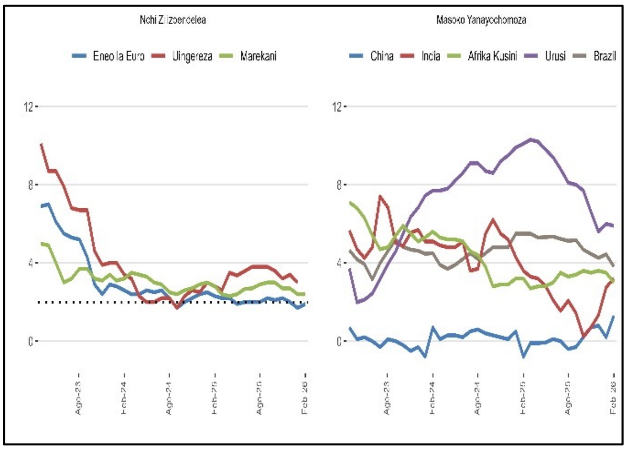

Chanzo: Bloomberg

Kielelezo 1.4: Mfumuko wa Bei Kwa Nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki

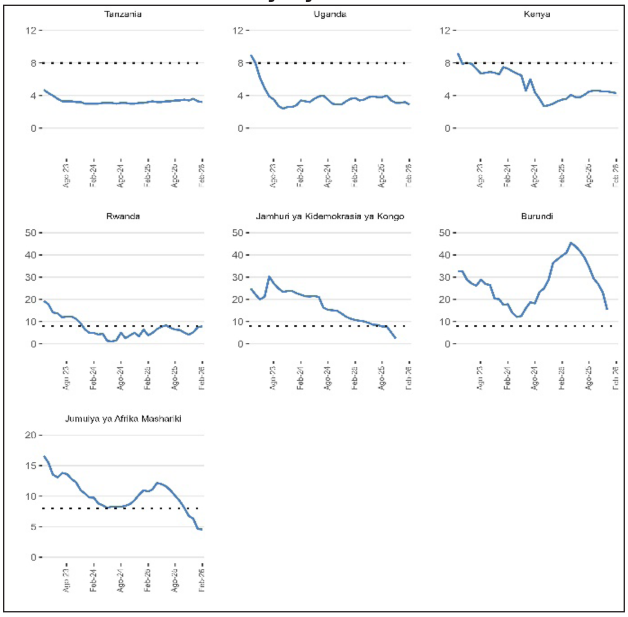

Chanzo: Bloomberg

Kielelezo 1.5: Mfumuko wa Bei Kwa Nchi za Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika

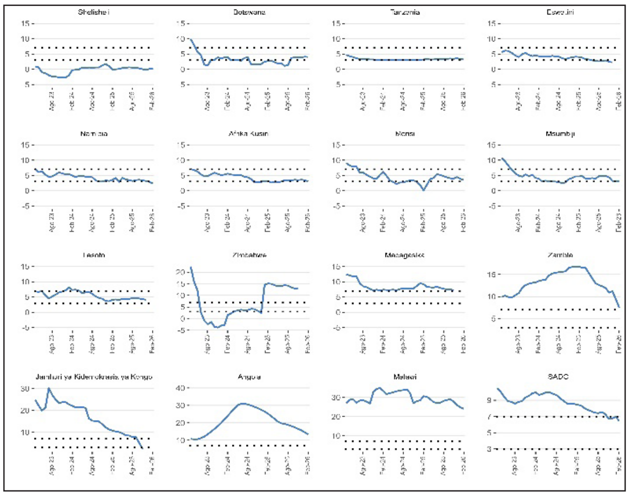

Chanzo: Ofisi za Taifa za Takwimu
Tanbihi: Mistari ya nukta inaashiria viwango vya mfumuko wa bei vilivyokusudiwa (inflation target)

2.0 Mwenendo wa Uchumi wa Taifa

2.1 Mfumuko wa Bei

Kwa mwezi Februari 2026, mfumuko wa bei ulikuwa asilimia 3.2, sawa na kipindi kama hicho mwaka 2025. Utulivu huo unaakisi athari halisi ya kupungua kwa mfumuko wa bei wa bidhaa za msingi na nishati, hali ambayo kwa kiasi kikubwa imeweza kufidia ongezeko la kimsimu katika bei ya vyakula. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mfumuko wa bei ulipungua kidogo kutoka asilimia 3.3 mwezi Januari 2026, ikiwa ndani ya malengo ya kitaifa na sambamba na vigezo vya mtangamano wa SADC and EAC (Jedwali 2.1.1 na Kielelezo 2.1.1).

Jedwali 2.1.1: Mwenendo wa Mfumuko wa Bei

		Badiliko la Mfumuko wa bei (Asilimia)					
		Badiliko: Mwezi hadi Mwezi			Badiliko kwa Mwaka		
Makundi Makuu ya Fahirisi	Mizania	Feb-25	Jan-26	Feb-26	Feb-25	Jan-26	Feb-26
Vyakula na Vinywaji Baridi	28.2	1.2	0.3	1.2	5.0	5.7	5.7
Vinywaji Vikali na Tumbaku	1.9	0.1	0.2	0.0	3.5	2.2	2.1
Nguo, Mavazi na Viatu	10.8	0.2	0.0	0.0	2.0	1.2	1.1
Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	15.1	0.9	0.2	0.4	3.1	2.3	1.7
Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	7.9	0.1	0.0	0.0	2.2	2.7	2.5
Afya	2.5	0.2	0.1	0.0	1.2	1.1	0.9
Usafiri	14.1	0.3	0.2	0.1	3.2	4.2	4.0
Habari na Mawasiliano	5.4	0.0	0.2	0.2	0.0	0.9	1.1
Burudani, Michezo na Utamaduni	1.6	0.1	0.6	0.1	1.7	0.6	0.6
Elimu	2.0	0.2	0.3	0.1	4.2	0.4	0.3
Migahawa na Huduma za Malazi	6.6	0.0	0.3	0.6	1.8	1.1	1.7
Bima na Huduma za Kifedha	2.1	0.2	0.1	0.1	0.7	0.5	0.3
Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko	2.1	0.1	2.9	0.0	3.3	3.2	3.2
Fahirisi Bidhaa Zote	100.0	0.6	0.2	0.5	3.2	3.3	3.2
Makundi Mengine Teule							
Faharisi ya Bidhaa za Msingi	73.9	0.2	0.2	0.1	2.5	2.2	2.1
Fahirisi Isiyojumuisha Fahirishi za Bidhaa za Msingi	26.1	1.6	0.4	1.4	5.0	6.0	5.9
Fahirisi za Mafuta, Nishati na Bili za Maji	5.7	2.3	-0.1	0.5	5.4	5.2	2.8
Fahirisi za Huduma	37.2	0.1	0.3	0.2	1.4	4.6	2.2
Fahirisi za Bidhaa	62.8	0.9	0.2	0.6	4.2	2.1	3.7
Fahirisi za Bidhaa na Huduma za Elimu	4.1	0.2	0.3	0.1	4.0	3.9	0.3
Fahirisi za Bidhaa zote Isipokuwa Chaakula na Vinywaji Visivyo na Kilevi	71.8	0.3	0.2	0.2	2.4	2.2	2.1

Chanzo: Ofisi ya taifa ya Takwimu na Uchanganuzi wa Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.1.1: Mfumuko wa Bei na Malengo yake

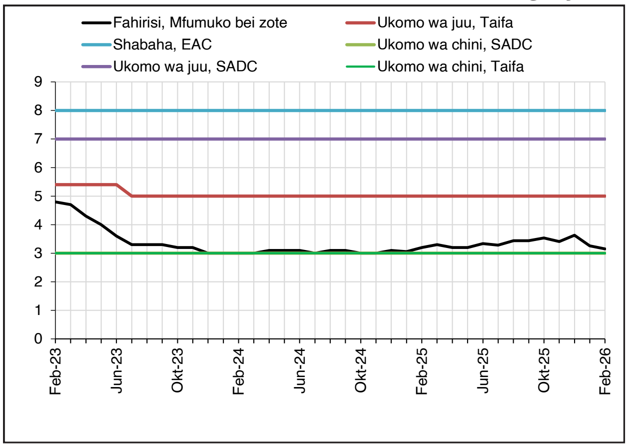

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchanganuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Mfumuko wa bei ya bidhaa za msingi ulikuwa na mchango mkubwa katika mfumuko wa bei wa jumla kwa mwezi Februari 2026, ukichangia asilimia 1.6, pungufu kidogo kutoka asilimia 1.7 ya mwezi uliopita. Mchango wa vyakula visivyochochakatwa uliongezeka kidogo kufikia asilimia 1.4 kutoka asilimia 1.3 mwezi Januari 2026, ukiakisi mabadiliko ya kimsimu. Vilevile, katika mwezi wa mapitio, mchango wa fahirisi ya nishati uliendelea kuwa imara kwa asilimia 0.2, sambamba na kupungua kwa bei ya nishati (Kielelezo 2.1.2).

Kielelezo 2.1.2: Mchango Katika Mfumuko wa Bei

Asilimia

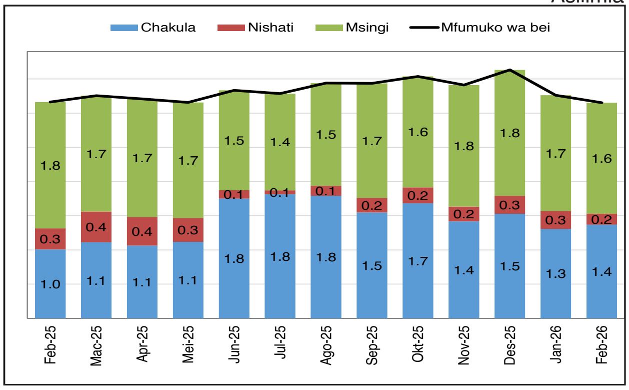

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchanganuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Mfumuko wa bei wa bidhaa za msingi usiohusisha vyakula na nishati vyenye mabadiliko makubwa ya bei ulipungua hadi asilimia 2.1 mwezi Februari 2026, kutoka asilimia 2.2 mwezi kama huo mwaka 2025. Kwa kiasi kikubwa, punguzo hilo lilitokana na kasi ndogo ya ongezeko la bei ya bidhaa zisizo za kudumu na za kudumu kwa muda wa kati, hasa mavazi, viatu, samani, na vifaa vya nyumbani, pamoja na gharama zinazohusiana na matengenezo ya kawaida ya nyumbani (Kielelezo 2.1.3 na Jedwali 2.1.1).

Kielelezo 2.1.3: Viwango vya Mfumuko wa bei kwa Miezi Kumi na Mbili

Asilimia

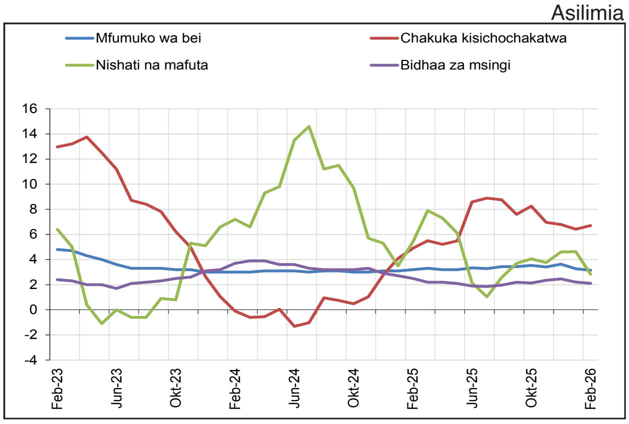

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchanganuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Mfumuko wa bei wa vyakula ulikuwa asilimia 5.7, sawa na mwezi uliotangulia, ingawa uliendelea kuwa juu ukilinganishwa na asilimia 5 iliyorekodiwa katika kipindi kama hicho mwaka 2025. Hali hii inaakisi uwiano wa kimsimu katika usambazaji na upatikanaji wa mazao, sambamba na kupungua kwa bei za vyakula vikuu na

vyakula mbadala, hususan maharage na uwele (Kielelezo 2.1.4a na Kielelezo 2.1.4b).

Kielelezo 2.1.4: Kiwango cha Mfumuko wa Bei za Mazao

a. **Mazao ya Vyakula Vikuu**

Asilimia

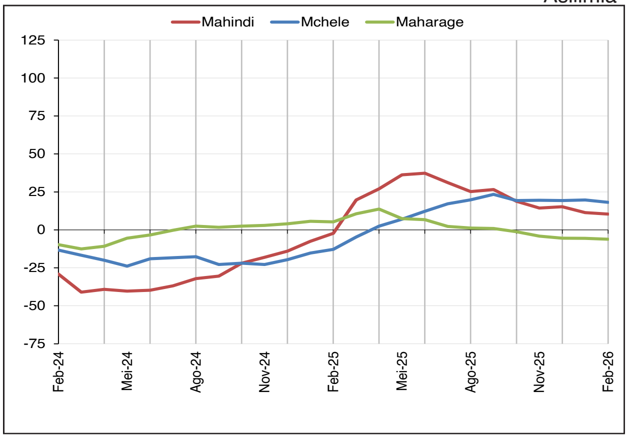

Chanzo: Wizara ya Viwanda na Biashara, na Uchanganuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

b. **Mazao ya Vyakula Mbadala**

Asilimia

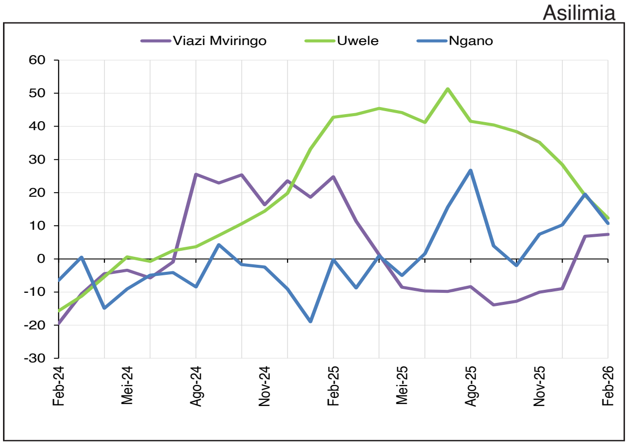

Chanzo: Wizara ya Viwanda na Biashara, na Uchanganuzi wa Benki Kuu ya Tanzania

Akiba ya chakula inayohifadhiwa na Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula nchini ilikuwa tani 560,007.9 mwezi Februari 2026 ikilinganishwa na tani 567,469.2 mwezi uliopita, kutokana na mauzo ya tani 7,461.3 za mahindi na mpunga kwa wafanyabiashara nchini (Jedwali 2.1.2). Kuuzwa kwa kiasi hiki sokoni kulisaidia kudumisha utulivu wa bei ya rejareja ya vyakula sokoni.

Jedwali 2.1.2: Akiba ya Chakula Iliyohifadhiwa na Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula

Tani

Kipindi	2022	2023	2024	2025	2026
Jan	207,899	124,736	270,984	646,480	567,469
Feb	203,297	106,881	326,172	619,659	560,008
Mac	200,626	80,123	336,099	587,062	
Apr	190,366	63,808	340,102	557,228	
Mei	149,402	51,367	340,002	509,990	
Jun	141,576	46,665	340,479	477,923	
Jul	140,695	94,088	368,855	485,930	
Ago	144,410	210,020	489,187	537,571	
Sep	149,044	244,169	651,403	570,519	
Okt	151,794	244,289	708,399	593,485	
Nov	147,401	244,223	702,502	590,425	
Des	137,655	248,282	677,115	577,376	

Chanzo: Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula.

Mfumuko wa bei ya nishati, mafuta na huduma za msingi ulishuka hadi asilimia 2.8 Februari 2026, kutoka asilimia 5.2 mwezi uliopita na ulikuwa chini ya asilimia 5.4 iliyorekodiwa mwezi kama huo 2025 (Jedwali 2.1.1 na Kielelezo 2.1.4). Kwa kiasi kikubwa mwenendo wa kupungua ulitokana na utulivu wa bei ya mkaa na kuni. Bei ya rejareja ya petroli, dizeli na mafuta ya taa ilikuwa na mwelekeo wa kupungua katika kipindi hicho, ikiakisi kupungua kwa bei za mafuta duniani (Kielelezo 2.1.5).

Kielelezo 2.1.5: Bei za Bidhaa za Mafuta

TZS kwa lita

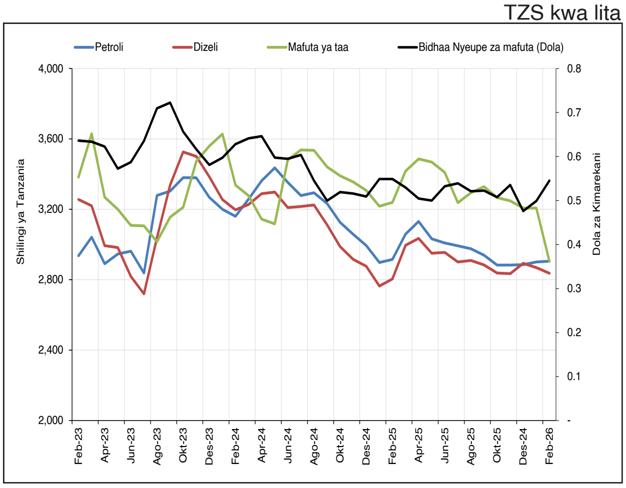

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Tanbihi: Bidhaa nyeupe za petroli huashiria wastani wa bei za Dunia

2.2 Sera ya Fedha

Kama ilivyonukuliwa katika mapitio yaliyopita, Kamati ya Sera ya Fedha (MPC), katika kikao kilichofanyika Januari 2026, ilibakiza riba ya Benki Kuu (CBR) kuwa asilimia 5.75 kwa robo inayoishia Machi 2026. Hivyo, utekelezaji wa sera katika mwezi Februari 2026, ulilenga kuhakikisha kuwa riba ya mikopo ya siku saba baina ya mabenki "*7-day IBCM rate*" inabaki ndani ya wigo wa asilimia 2 juu na chini ya CBR *(+/- 2 percent of CRB rate)*. Hivyo, riba ya mikopo ya siku 7 ilibaki karibu na CBR huku kikidumisha ukwasi wa kutosha wa shilingi katika mfumo wa kibenki (Kielelezo 2.2.1 na Kielelezo 2.2.2).

Kielelezo 2.2.1: Riba ya Benki Kuu na Wastani wa Siku 5 wa Riba ya Mikopo ya Siku 7

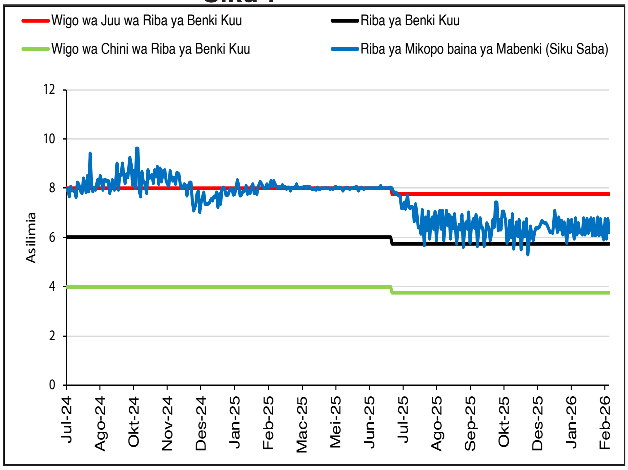

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.2.2: Mikopo ya Muda Mfupi Kwa Mabenki

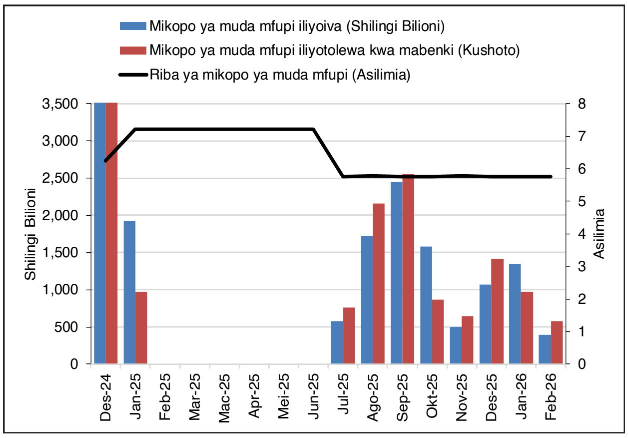

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Ukuaji wa ujazi wa fedha kwa tafsiri pana uliendelea kuongezeka sambamba na mwelekeo wa sera ya fedha. Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3), ulikua kwa asilimia 24.5 ikiendeleza kasi iliyorekiwa mwezi Januari 2026 (Kielelezo 2.2.3 na Jedwali 2.2.1). Mwenendo huu ulichangiwa zaidi na ongezeko la ukuaji wa mkopo kwa sekta binafsi. Mikopo kwa sekta binafsi iliSSyoongezeka kufikia asilimia 24.4 kutoka asilimia 23.5 iliyorekodiwa mwezi uliotangulia (Kielelezo 2.2.4, Kielelezo 2.2.5 na Jedwali 2.2.1).

Kielelezo 2.2.3: Mwenendo wa Ujazi Wa Fedha

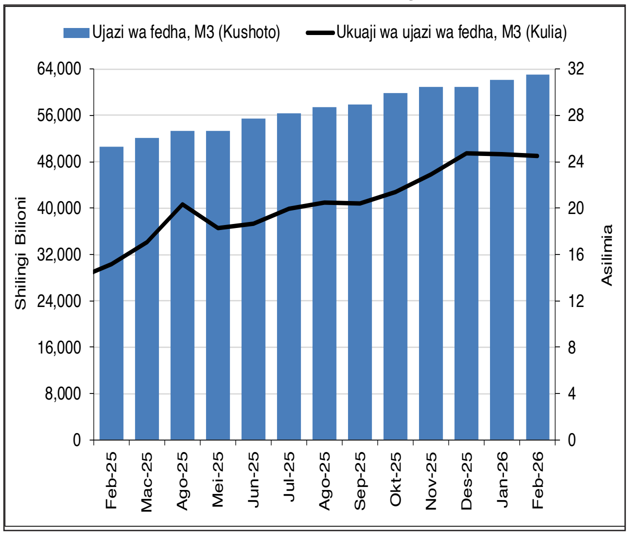

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali 2.2.1: Ujazi wa Fedha na Vipengele Vyake

	Kiasi (Shilingi Billioni)			Ukuaji kwa mwaka (%)		
Kipengele	Feb-25	Jan-26	Feb-26	Feb-25	Jan-26	Feb-26
Rasilimali halisi za nje	14,706.2	15,950.0	15,652.8	43.6	25.7	6.4
Rasilimali halisi za nje za Benki Kuu	13,020.1	13,987.7	13,992.5	18.1	28.0	7.5
Rasilimali halisi za nje za mabenki	1,686.1	1,962.3	1,660.3	---	11.4	-1.5
Rasilimali halisi za ndani	35,942.2	46,155.7	47,416.5	6.6	24.3	31.9
Madai rasmi ya ndani	48,836.1	57,872.1	58,849.3	8.5	17.5	20.5
Amana za Serikali zilizopo Benki Kuu na	7,987.3	9,705.7	9,956.8	-8.0	20.6	24.7
Mikopo kwa sekta binafsi	36,982.7	45,171.4	46,007.4	13.2	23.5	24.4
Rasilimali nyinginezo	-12,893.9	-11,716.5	-11,432.8	14.4	-3.2	-11.3
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	50,648.4	62,105.7	63,069.3	15.2	24.6	24.5
Amana za fedha za kigeni	12,818.2	14,103.2	14,569.7	26.5	13.6	13.7
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri pana (M2)	37,830.2	48,002.5	48,499.6	11.8	28.3	28.2
Amana zinginezo	14,711.5	18,229.5	18,541.9	10.7	27.1	26.0
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	23,118.8	29,773.0	29,957.7	12.5	29.0	29.6
Ujazi wa fedha ulio kwenye mzunguko	6,954.5	8,102.1	8,151.8	14.3	15.8	17.2
Amana za hundi	16,164.2	21,670.9	21,805.9	11.8	34.8	34.9
Fedha za msingi (M0)	12,078.7	15,225.1	14,990.0	19.1	30.5	24.1

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.2.4: Mabadiliko Katika Vyanzo vya Ujazi wa Fedha kwa Mwaka

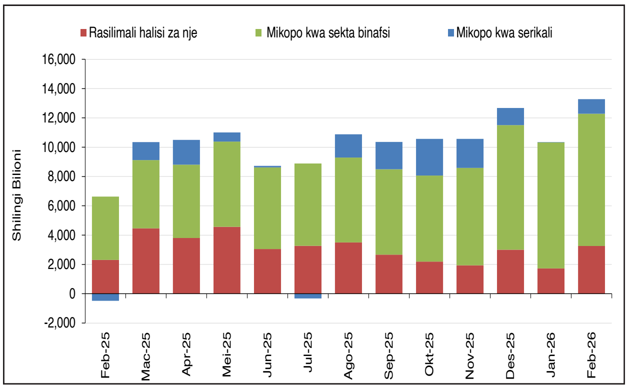

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.2.5: Mwenendo Wa Mikopo Kwa Sekta Binafsi

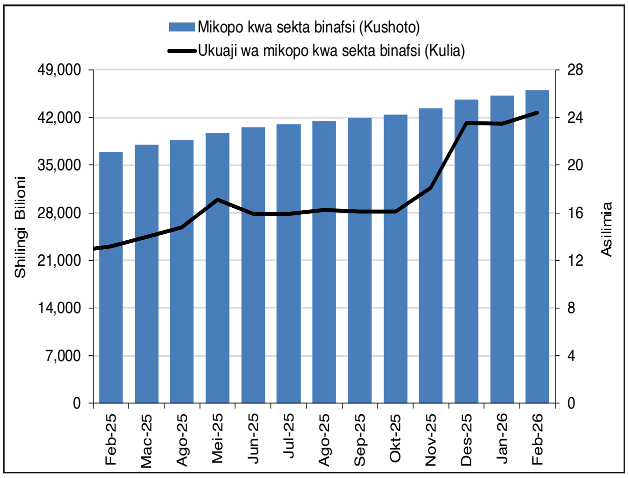

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

Mikopo kwa shughuli za madini na uchimbaji mawe ilirekodi ongezeko la juu zaidi, ikipanda kwa asilimia 103.9, ambalo ni ongezeko la juu zaidi tangu mwanzoni mwa mwaka 2025. Ukuaji huu uliendelea kuchangiwa na jitihada za kimkakati za Serikali zinazolenga kuboresha sekta ya uanzishwaji wa uboreshaji wa huduma za fedha jumuishi kwa wachimbaji wadogo kwa kutumia dhamana mbalimbali.

Wachangiaji wengine katika ukuaji wa mikopo walijumuisha shughuli za biashara, ambazo zilipanuka kwa asilimia 48.7, zikibadilisha mwenendo wa wastani wa mwaka uliopita, ikifuatiwa na usafirishaji na mawasiliano, ambavyo vilikuwa kwa asilimia 39.4 (Jedwali 2.2.2). Kuongezeka kwa mikopo ya biashara kunadhihirisha ongezeko la shughuli za kibiashara nchini, huku kukua kwa mikopo ya kilimo (asilimia 31.9), kwa sehemu kubwa kulichangiwa na uwepo wa mikopo maalum kupitia dirisha la mikopo kwa sekta hiyo kwa mabenki kutoka Benki Kuu iliyolenga kuongeza tija katika sekta ya kilimo. Kwa upande mwingine, mikopo katika shughuli za uzalishaji viwandani iliendelea kupungua hadi kufikia ukuaji wa hasi kwa asilimia 8.5 mwezi Februari 2026. Mwenendo huu ulichangiwa zaidi na urejeshwaji wa mikopo iliyokuwepo.

Jedwali 2.2.2: Ukuaji wa Mikopo kwa Shughuli za Kiuchumi

Asilimia

	Feb-25	Mac-25	Apr-25	Des-25	Jan-26	Feb-26
Uchimbaji Madini	-28.2	-24.8	-10.5	91.1	91.4	103.9
Biashara	5.8	12.7	14.4	49.7	50.0	48.7
Kilimo	14.5	22.4	29.8	29.4	34.2	39.4
Ujenzi	37.2	36.3	39.2	28.9	27.9	31.9
Uchukuzi na mawasiliano	23.1	35.1	23.8	25.6	29.5	28.1
Hoteli na migahawa	13.1	9.4	7.0	17.7	17.8	18.9
Shughuli binafsi	4.6	5.4	14.7	2.5	1.6	5.2
Viwanda	16.9	10.9	7.7	-8.2	-7.7	-8.5

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

Mikopo kwa shughuli binafsi ambayo kwa kiwango kikubwa hutumika kugharamia shughuli za wajasiriliamali wadogo sana, wadogo, na wakati, iliendelea kuchukua sehemu kubwa ya mikopo yote ya sekta binafsi kwa asilimia 35.4, ikifuatiwa na biashara (asilimia 14.7) na kilimo (asilimia 13.7) (Kielelezo 2.2.6).

Kielelezo 2.2.6: Mgawanyo wa Mikopo Katika Shughuli za Kiuchumi

Asilimia

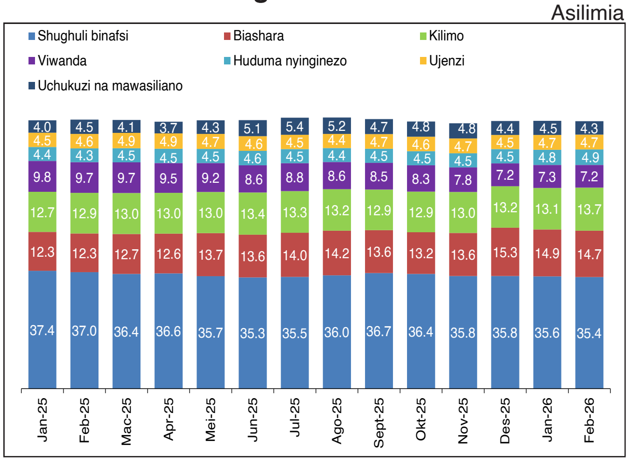

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2.3 Viwango vya Riba

Katika mwezi Februari 2026, viwango vya riba vya mabenki vilikuwa tulivu. Riba za mikopo kwa ujumla hazikuwa na mabadiliko makubwa, zikifikia asilimia 15.11 kutoka asilimia 15.10 mwezi Januari 2026. Riba za mikopo ya wateja wakubwa (negotiated lending rates) zilipungua hadi asilimia 12.19, ikilinganishwa na asilimia 12.25 mwezi uliopita. Kwa upande wa amana, riba kwa ujumla ilikuwa asilimia 8.32, ikipungua kutoka asilimia 8.33 mwezi Januari 2026, huku riba za amana kwa wateja wakubwa zilipungua hadi asilimia 11.48 kutoka asilimia 11.74. Kufuatia mwenendo huu, wigo kati ya riba za mikopo na amana za mwaka mmoja ulipungua hadi asilimia 5.59, kutoka asilimia 5.79 mwezi Januari 2026 (Jedwali 2.3.1).

Jedwali 2.3.1: Riba za Amana na Mikopo inayotolewa na Benki za Biashara

Asilimia

	Feb-25	Mac-25	Des-25	Jan-26	Feb-26
Riba za amana	2.98	2.86	3.02	2.94	2.98
Riba ya mikopo - jumla	15.14	15.50	15.24	15.10	15.11
Riba za mikopo (mwaka 1)	15.77	15.83	15.46	15.49	15.41
Riba za mikopo (wateja wakubwa)	13.42	12.94	12.38	12.25	12.19
Riba za amana -jumla	8.13	8.00	8.36	8.33	8.32
Riba za amana (miezi 12)	9.48	8.14	9.58	9.70	9.82
Riba za amana (wateja wakubwa)	11.40	10.35	11.66	11.74	11.48
Tofauti kati ya riba za mikopo na amana	6.29	7.69	5.88	5.79	5.59

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

2.4 Masoko ya Fedha

Soko la dhamana za Serikali

Dhamana za Serikali ziliendelea kuwa na mahitaji makubwa kuliko ilivyotarajiwa, huku hali ya utulivu wa uchumi ikiendelea kuvutia wawekezaji hususani katika hati fungani. Benki Kuu ilifanya minada miwili ya dhamana za Serikali za muda mfupi zenye thamani ya shilingi bilioni 440.9, ambazo zilitumika kugharamia matumizi ya Serikali na utekelezaji wa sera ya fedha. Minada ilipokea zabuni zenye thamani ya shilingi bilioni 1,061.4, ambapo zabuni zenye thamani ya shilingi bilioni 431.1 zilikubaliwa (Kielelezo 2.4.1). Kufuatia mwenendo huu, wastani wa riba ya jumla ya dhamana za Serikali ulipungua hadi kufikia asilimia 5.68 kutoka asilimia 5.89 mwezi uliotangulia. Mwelekeo huu wa kupungua kwa riba unaashiria imani ya soko na uwepo wa ukwasi wa kutosha katika mfumo wa benki.

Kielelezo 2.4.1: Mwenendo wa Minada ya Dhamana za Serikali

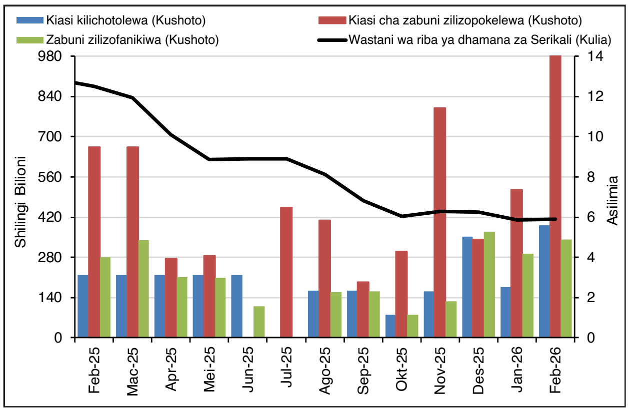

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Benki Kuu ilifanya minada ya hati fungani za serikali za miaka 15 na 25, zenye jumla ya thamani ya shilingi bilioni 399.5 kwa ajili ya kugharamia bajeti ya Serikali. Minada hii ilipokea zabuni zenye thamani ya shilingi bilioni 2,778.1, ambapo zabuni zenye thamani ya shilingi bilioni 520.2 zilikubaliwa. Wastani wa riba (weighted average yields) za hati fungani za miaka 15 na 25 zilipungua hadi asilimia 10.78 na asilimia 11.99, mtawalia.

Soko la fedha baina ya mabenki

Soko la fedha baina ya mabenki (IBCM) liliendelea kuwezesha ukwasi wa shilingi baina ya mabenki. Katika mwezi Februari 2026, mauzo katika soko yalipungua hadi shilingi bilioni 2,796.5 kutoka shilingi bilioni 2,868.9 mwezi uliotangulia (Kielelezo 2.4.2). Soko lilitawaliwa na mikopo ya siku saba, ambayo ni asilimia 63.5 ya mikopo yote, ikionesha mabenki kupendelea mikopo ya siku saba badala ya ile ya siku moja (overnight).

Ikiakisi uwepo wa ukwasi wa kutosha katika mfumo wa kibenki, riba ya jumla ilipungua hadi wastani wa asilimia 6.34 kutoka asilimia 6.40 iliyorekodiwa mwezi Januari 2026. Kupungua kwa kiwango cha riba cha soko la fedha kati ya

mabenki, na utulivu wa viwango vya riba ya siku moja (overnight) na siku saba (7), kunaonesha ufanisi wa mwelekeo wa sasa wa sera ya fedha katika kudhibiti viwango vya riba vya soko kuwa karibu na CBR.

Kielelezo 2.4.2: Mwenendo wa Soko la Fedha Baina ya Mabenki

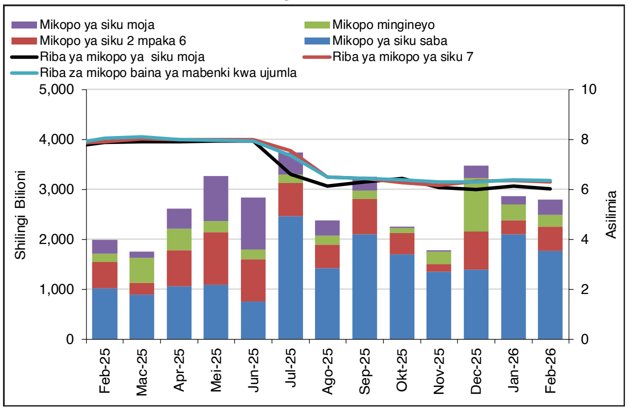

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Soko la fedha za kigeni

Hali ya ukwasi wa fedha za kigeni katika uchumi uliendelea kuimarika katika kipindi cha mapitio, ikichangiwa na ongezeko la mauzo ya nje ya mazao ya asili na madini. Kufuatia mwenendo huu, mauzo ya fedha za kigeni katika soko la jumla la fedha za kigeni (IFEM) yaliongezeka hadi dola za Marekani milioni 184.9 ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 88.2 zilizouzwa mwezi uliotangulia. Benki Kuu ilishiriki katika soko kwa kuuza jumla ya Dola milioni 128.8, ikilinganishwa na Dola milioni 58 mwezi uliopita (Kielelezo 2.4.3).

Thamani ya shilingi ya Tanzania ilikuwa na wastani wa TZS 2,570.24 kwa Dola moja ya Marekani, ikilinganishwa na TZS 2,492.05 kwa Dola moja ya Marekani mwezi kama huo mwaka 2025. Hii ni sawa na kushuka kwa thamani ya shilingi kwa asilimia 3.14 kwa mwaka.

Kielelezo 2.4.3: Mwenendo wa Soko la Fedha za Kigeni

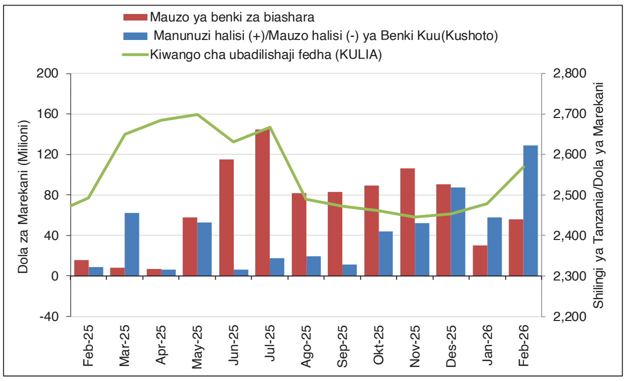

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2.5 Utekelezaji wa Bajeti ya Serikali

Makusanyo ya mapato ya ndani kwa mwezi Januari 2026 yaliendelea kuwa mazuri, yakifikia kiasi cha shilingi bilioni 3,340.2, yakizidi malengo kwa asilimia 5.4. Mapato ya Serikali Kuu yalikuwa shilingi bilioni 3,156.4 na kiasi kilichobaki yalikuwa makusanyo kutoka Serikali za Mitaa.

Mapato ya kodi yaliendelea kuwa ya kuridhisha, yakifikia shilingi bilioni 2,762.3, zaidi ya lengo la mwezi kwa asilimia 7.1. Matokeo hayo yaliendelea kuonesha mchango chanya wa usimamizi wa kodi na kuimarika kwa uzingatiaji wa ulipaji kodi. Kwa upande mwingine, mapato yasiyo ya kodi yalifikia shilingi bilioni 394.1, sawa na asilimia 87.9 ya lengo (Kielelezo 2.5.1).

Kielelezo 2.5.1: Mapato ya Serikali Kuu Mwezi January

Shilingi bilioni

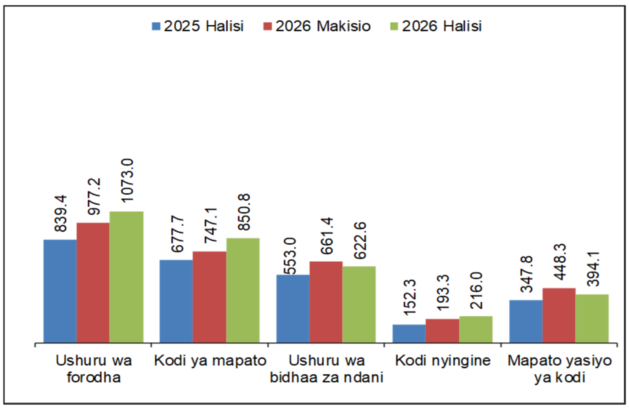

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: Takwimu halisi za mwaka 2026 ni za awali

Serikali iliendelea kuwianisha matumizi yake na mapato. Jumla ya matumizi ya Serikali katika mwezi Januari 2026 yalifikia shilingi bilioni 3,751.7, ambapo shilingi bilioni 2,689.9 zilitumika kwa matumizi ya kawaida, huku shilingi bilioni 1,061.8 zikielekezwa kwenye miradi ya maendeleo (Kielelezo 2.5.2).

Kielelezo 2.5.2: Matumizi ya Serikali Kuu Mwezi Januari

Shilingi bilioni

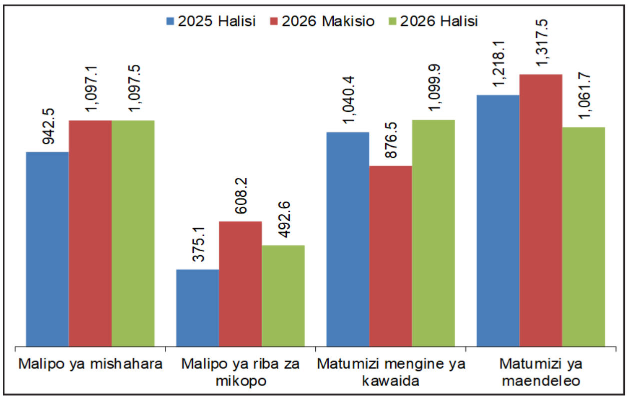

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: Takwimu halisi za mwaka 2026 ni za awali

2.6 Mwenendo wa Deni la Taifa

Hadi mwishoni mwa mwezi Februari 2026, deni la Taifa lilikuwa dola za Marekani milioni 51,112.8, likipungua kwa asilimia 0.2 ikilinganishwa na kiwango kilichorekodiwa mwishoni wa mwezi Januari 2026. Kati ya kiasi hiki, deni la nje lilikuwa asilimia 70.2 (Kiambatisho, Jedwali A10).

Deni la Nje

Deni la nje (la umma na binafsi) lilipungua kwa asilimia 0.1 hadi dola za Marekani milioni 35,859.1 mwishoni mwa mwezi Februari 2026. Kati ya kiasi hicho, asilimia 82.7 ilikuwa deni la nje la Serikali, na sehemu iliyobaki ilikuwa ni deni la nje la sekta binafsi (Jedwali 2.6.1).

Mikopo ya nje iliyopokelewa katika mwezi Februari 2026 ilikuwa dola za Marekani milioni 83.8, sehemu kubwa ikipokelewa na Serikali Kuu. Kiasi cha dola za Marekani milioni 98.9 kilitumika kulipia deni la nje, ambapo dola za Marekani milioni 35.4 zilitumika kufanya malipo ya mkopo mkuu.

Mchanganuo wa deni la nje kwa aina ya wakopeshaji ulikuwa sawa na mwezi uliopita, ambapo mashirika ya fedha ya kimataifa yaliendelea kuwa wakopeshaji wakuu kwa asilimia 57.8, yakifuatiwa na wakopeshaji wa kibiashara (Jedwali 2.6.2). Mikopo ya urari wa malipo ya nje, na utekelezaji wa bajeti (BoP and budget support) iliongoza kwa matumizi ya mikopo yote iliyopokelewa, ikifuatiwa na mikopo kwenda kwenye shughuli za usafirishaji na mawasiliano. Dola ya Marekani ikiendelea kuwa sarafu kuu ya deni la nje kwa asilimia 66, ikifuatiwa na sarafu ya Umoja wa Ulaya, Euro (Jedwali 2.6.3 na Jedwali 2.6.4).

Jedwali 2.6.1: Mchanganuo wa Deni la Nje Kwa Kundi la Wakopaji

Dola za Marekani Milioni

	Feb-25		Jan-26^{r}		Feb-26^{p}	
Mkopaji	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)
Serikali Kuu	26,394.4	80.5	29,687.2	82.7	29,640.4	82.7
Deni ambalo halijalipwa	26,317.1	80.3	29,606.9	82.5	29,560.2	82.4
Malimbikizo ya riba	77.3	0.2	80.3	0.2	80.2	0.2
Sekta binafsi	6,389.9	19.5	6,204.7	17.3	6,218.7	17.3
Deni ambalo halijalipwa	5,827.2	17.8	5,770.3	16.1	5,774.3	16.1
Malimbikizo ya riba	562.8	1.7	434.3	1.2	444.5	1.2
Mashirika ya umma	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Deni ambalo halijalipwa	3.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Malimbikizo ya riba	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumla ya deni la nje	32,788.0	100.0	35,891.9	100.0	35,859.1	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; p, takwimu za awali; na TANESCO, ATCL, TRC, TPA, TFC na DAWASA hazina deni la nje ambalo halijalipwa

Jedwali 2.6.2: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa Kundi la Wakopeshaji

Dola za Marekani Milioni

	Feb-25		Jan-26^{r}		Feb-26^{p}	
Mkopeshaji	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)
Mashirika ya fedha ya kimataifa	18,366.1	56.0	20,788.2	57.9	20,730.5	57.8
Deni ambalo halijalipwa	18,335.1	55.9	20,765.1	57.9	20,707.6	57.7
Malimbikizo ya riba	31.0	0.1	23.2	0.1	22.9	0.1
Nchi washirika wa maendeleo	1,349.5	4.1	1,591.6	4.4	1,581.3	4.4
Deni ambalo halijalipwa	1,272.2	3.9	1,511.3	4.2	1,501.1	4.2
Malimbikizo ya riba	77.3	0.2	80.3	0.2	80.2	0.2
Benki za kimataifa za biashara	11,918.0	36.3	12,786.3	35.6	12,818.5	35.7
Deni ambalo halijalipwa	11,557.7	35.2	12,427.9	34.6	12,452.9	34.7
Malimbikizo ya riba	360.3	1.1	358.4	1.0	365.6	1.0
Mikopo ya mauzo ya nje	1,154.5	3.5	725.7	2.0	728.8	2.0
Deni ambalo halijalipwa	983.0	3.0	672.9	1.9	672.9	1.9
Malimbikizo ya riba	171.5	0.5	52.8	0.1	55.9	0.2
Jumla ya deni la nje	32,788.0	100.0	35,891.9	100.0	35,859.1	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; na p, takwimu za awali

Jedwali 2.6.3: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa aina ya Matumizi, kwa Asilimia

Shughuli ya uchumi	Feb-25 Amount	Feb-25 Share (%)	Jan-26[r] Amount	Jan-26[r] Share (%)	Feb-26[p] Amount	Feb-26[p] Share (%)
Urari wa malipo yote ya nje, na bajeti (BOP and budget support)	6,713.2	20.9	7,982.8	22.6	7,959.6	22.5
Usafirishaji na mawasiliano	6,813.0	21.2	7,711.8	21.8	7,738.7	21.9
Kilimo	1,552.5	4.8	1,871.1	5.3	1,878.0	5.3
Nishati na madini	4,213.9	13.1	4,248.3	12.0	4,242.2	12.0
Viwanda	1,145.1	3.6	1,320.2	3.7	1,321.0	3.7
Huduma za jamii na elimu	6,424.6	20.0	6,869.4	19.4	6,830.1	19.3
Fedha na bima	1,459.0	4.5	1,255.4	3.5	1,253.4	3.5
Utalii	511.9	1.6	635.9	1.8	634.5	1.8
Mali isiyohamishika na ujenzi	1,545.6	4.8	1,743.0	4.9	1,742.6	4.9
Mengineyo	1,769.3	5.5	1,739.3	4.9	1,734.3	4.9
Jumla	32,148.0	100.0	35,377.2	100.0	35,334.4	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; p, takwimu za awali.

Jedwali 2.6.4: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa Aina ya Sarafu, kwa Asilimia

Sarafu	Feb-25	Jan-26[r]	Feb-26[p]
Dola ya Marekani	67.6	65.9	66.0
Sarafu ya umoja wa Ulaya (Euro)	16.7	17.7	17.7
Yuan ya China	6.3	6.5	6.5
Sarafu nyinginezo	9.3	9.8	9.8
Jumla	100.0	100.0	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizobadilishwa; na p, takwimu za awali

Deni la Ndani

Mwisho wa Februari 2026, deni la ndani la Serikali lilifikia shilingi bilioni 38,781.7, sawa na ongezeko la asilimia 0.5 (Kielelezo 2.6.1). Sehemu kubwa ya deni la ndani la Serikali ilibaki kuwa hati fungani, huku benki za biashara na mifuko ya hifadhi za jamii zikiendelea kuwa wadai wakuu kwa asilimia 54.9 ya deni lote (Jedwali 2.6.5 na Jedwali 2.6.6).

Kielelezo 2.6.1: Deni la Ndani la Serikali Kuu

Shilingi Bilioni

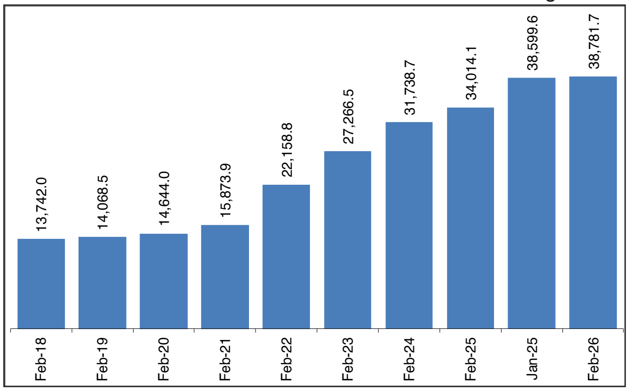

Chanzo: Wizara ya Fedha

Jedwali 2.6.5: Deni la ndani la Serikali kuu kwa Vyanzo vya Mikopo

Shilingi Bilioni

Nyenzo	Feb-25 Kiasi	Feb-25 Mchango (%)	Jan-26 Kiasi	Jan-26 Mchango (%)	Feb-26[P] Kiasi	Feb-26[P] Mchango (%)
Dhamana za serikali	29,108.2	85.6	32,972.3	85.4	33,122.0	85.4
Dhamana za serikali za muda mfupi	1,847.4	5.4	1,821.4	4.7	1,653.0	4.3
Hisa za serikali	187.1	0.6	135.7	0.4	135.7	0.4
Dhamana za serikali za muda mrefu	27,073.7	79.6	31,015.1	80.4	31,333.2	80.8
Vyeti vya ushuru	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0
Deni lisilo na dhamana	4,905.9	14.4	5,627.3	14.6	5,659.7	14.6
Madeni mengine*	18.4	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Bakaa hasi	4,887.5	14.4	5,627.2	14.6	5,659.6	14.6
Deni la ndani (ukiondoa karatasi za ukwasi)	34,014.1	100.0	38,599.6	100.0	38,781.7	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p inamaanisha takwimu za awali; na madeni mengineyanajumuisha mkopo wa biashara na marejesho ya kodi ya ushuru

Jedwali 2.6.6: Deni la ndani la Serikali Kuu kwa Kundi la Wakopeshaji

Shilingi Bilioni

Mkopeshaji	Feb-25 Kiasi	Feb-25 Mchango (%)	Jan-26 Kiasi	Jan-26 Mchango (%)	Feb-26[P] Kiasi	Feb-26[P] Mchango (%)
Benki za biashara	9,791.4	28.8	10,902.5	28.2	10,834.3	27.9
Benki Kuu ya Tanzania	6,847.5	20.1	7,436.0	19.3	7,468.4	19.3
Mifuko ya hifadhi ya jamii	9,097.2	26.7	10,389.5	26.9	10,463.9	27.0
Kampuni za bima	1,852.3	5.4	2,005.0	5.2	1,983.5	5.1
Mifuko maalumu ya Benki Kuu	552.7	1.6	737.8	1.9	757.8	2.0
Wengine	5,872.8	17.3	7,128.9	18.5	7,273.8	18.8
Deni la ndani (ukiondoa karatasi za ukwasi)	34,014.1	100.0	38,599.6	100.0	38,781.7	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p, takwimu za awali; na "wengine" inajumuisha taasisi za umma, kampuni, watu binafsi, na na wawekezaji wasio wakazi

Katika mwezi Februari 2026, Serikali ilikopa kutoka soko la ndani kupitia utoaji wa dhamana za Serikali jumla ya shilingi bilioni 621.9 ambapo shilingi bilioni 450.5 ni hati fungani na shilingi bilioni 171.4 ni dhamana za Serikali za muda mfupi (Kielelezo 2.6.2). Serikali ilitumia jumla ya shilingi bilioni 875.2 kulipia deni la ndani, ambapo shilingi bilioni 472.2 zilitumika kulipa deni la msingi na shilingi bilioni 403 ni malipo ya riba.

Kielelezo 2.6.2: Dhamana za Serikali Zilizotolewa kwa Madhumuni ya Mfadhili wa Bajeti

Shilingi Bilioni

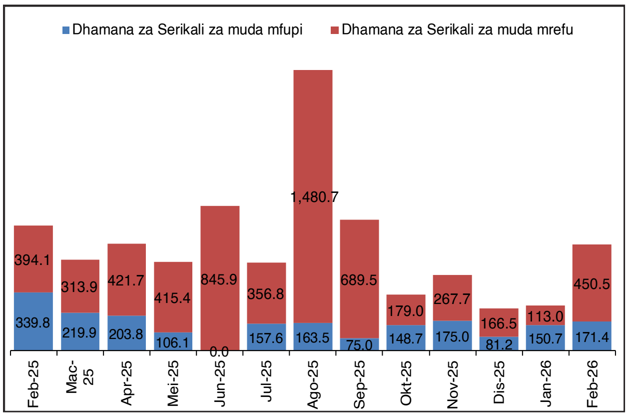

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2.7 Mwenendo wa Sekta ya Nje

Sekta ya nje imeendelea kuwa imara, ikionyesha kupungua kwa nakisi ya urari wa malipo na kufikia dola za Marekani milioni 2,108.2, kwa mwezi Februari 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 2,156.3 katika kipindi kama hicho mwaka 2025 (Jedwali 2.7.1). Kuimarika huku kulichangiwa na ongezeko la mauzo ya nje ya bidhaa na huduma, hususan mapato yatokanayo na huduma za utalii na dhahabu.

Mwezi Februari 2026, akiba ya fedha za kigeni iliongezeka na kufika dola za Marekani milioni 6,243.6. Kiasi hiki kinatosha kugharamia uagizaji wa bidhaa na huduma kwa muda wa miezi 4.8 (Kielelezo 2.7.1). Kiwango hiki kipo juu ya lengo la kitaifa la miezi 4 na la vigezo vya mtangamano vya EAC la miezi 4.5 lakini chini kidogo ya kigezo cha miezi 6 cha mtangamano wa SADC.

Jedwali 2.7.1: Urari wa Biashara ya Bidhaa, Huduma na Uhamisho Mali

Dola za Marekani Milioni

				Mwaka ulioishia Februari			Mabadiliko ya asilimia
	Feb-25	Jan-26	Feb-26[p]	2024	2025	2026[p]	
Urari wa bidhaa	-228.5	-292.4	-287.1	-5,996.1	-4,782.3	-4,406.5	-7.9
Zilozouzwa nje*	710.0	1,083.6	965.2	7,794.3	9,451.6	10,872.9	15.0
Zilizonunuliwa nje	938.5	1,376.0	1,252.3	13,790.4	14,233.9	15,279.3	7.3
Urari wa huduma	370.35	305.3	323.6	4,010.2	4,066.3	4,165.5	2.4
Mapato	598.8	606.8	608.6	6,340.1	6,913.9	7,520.3	8.8
Malipo	228.4	301.5	285.0	2,329.9	2,847.6	3,354.9	17.8
Urari wa bidhaa na huduma	141.9	12.9	36.5	-1,985.9	-716.0	-241.0	-66.3
Bidhaa na huduma zilizouzwa nje	1,308.8	1,690.4	1,573.8	14,134.4	16,365.5	18,393.2	12.4
Bidhaa na huduma zilizonunuliwa kutoka nje	1,167.0	1,677.5	1,537.3	16,120.3	17,081.5	18,634.2	9.1
Urari wa malipo wa vitega uchumi	-162.9	-199.7	-218.7	-1,531.6	-1,971.8	-2,133.0	8.2
Yaliyoingia	15.3	19.9	20.0	329.0	313.8	290.2	-7.5
Yaliyotoka	178.2	219.7	238.7	1,860.6	2,285.6	2,423.2	6.0
Urari wa uhamisho mali ya kawaida	16.9	27.7	27.7	699.6	531.5	265.8	-50.0
Iliyoingia	70.0	86.9	86.9	1,333.1	1,120.3	906.5	-19.1
ambapo Serikali	0.0	12.9	12.9	141.8	127.3	32.9	-74.1
Iliyotoka	53.2	59.2	59.2	633.5	588.8	640.7	8.8
Urari wa Bidhaa, Huduma na Uhamisho Mali	-4.2	-159.1	-154.4	-2,818.0	-2,156.3	-2,108.2	-2.2

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: a- inamaanisha takwimu za awali
*Zinajumuisha marekebisho ya mauzo nje ya nchi ambayo hayajarekodiwa kikamilifu

Kielelezo 2.7.1 Akiba ya Fedha za Kigeni

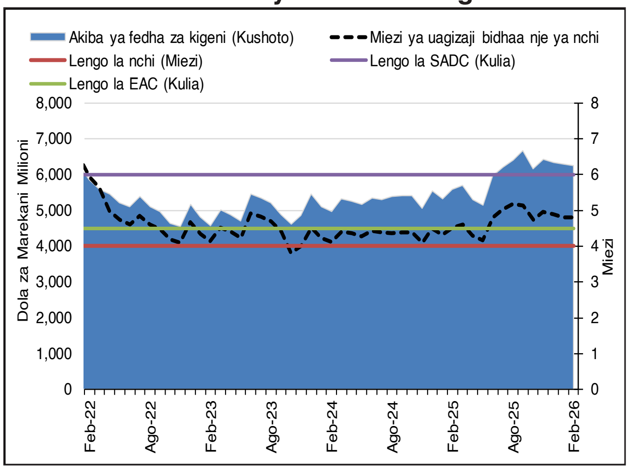

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Mauzo ya nje

Mauzo ya nje ya bidhaa na huduma yaliongezeka kwa asilimia 12.4 hadi dola za Marekani milioni 18,393.2 katika mwaka ulioisha Februari 2026, kutoka dola za Marekani milioni 16,365.5 katika kipindi kama hicho cha 2025. Ongezeko hili lilitokana zaidi na kuongezeka kwa mapato ya huduma za utalii, ikiashiria urari mzuri wa huduma pamoja na mauzo ya bidhaa hasa dhahabu.

Mauzo ya bidhaa yaliongezeka kwa asilimia 15 hadi dola za Marekani milioni 10,872.9 katika mwaka ulioisha Februari 2026, kutoka dola za Marekani milioni 9,451.6 kipindi kama hicho mwaka 2025. Ongezeko hili lilichangiwa zaidi

na mauzo ya dhahabu, ikichangia asilimia 45.7 ya mauzo yote ya bidhaa, sambamba na bidhaa zilizochakatwa na tumbaku (Kielelezo 2.7.2). Mauzo ya dhahabu yaliongezeka kwa asilimia 35.8 kufikia dola za Marekani milioni 4,968.4 kutoka dola za Marekani milioni 3,658.9, ikichangiwa na kuimarika kwa bei katika soko la dunia. Vilevile, mauzo ya bidhaa za viwandani yalirekodi ukuaji mzuri wa asilimia 26.1 hadi dola za Marekani milioni 1,705.1 kutoka dola za Marekani milioni 1,351.8. Hali hii inaashiria mabadiliko chanya katika uongezaji thamani na kupunguza utegemezi wa mauzo ya malighafi.

Mauzo ya nje ya bidhaa asilia yaliongezeka kwa asilimia 14.5 kufikia dola za Marekani milioni 1,699.6 mwaka ulioisha Februari 2026, ikichangiwa zaidi na mauzo ya tumbaku na kahawa na pamba, na kuimarika kwa bei katika soko la dunia. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mauzo ya bidhaa yalifikia dola za Marekani milioni 965.2 mwezi Februari 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 710 mwezi kama huo 2025.

Kielelezo 2.7.2: Mauzo ya Nje ya Bidhaa na Huduma

Dola za Marekani Milioni

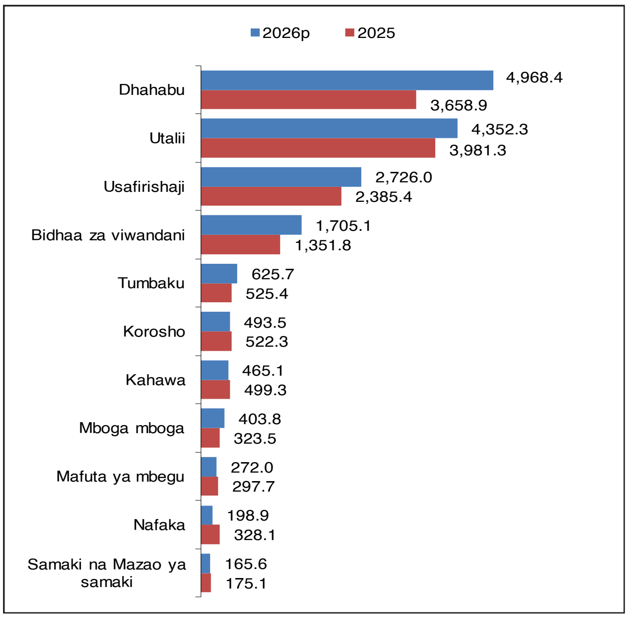

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p- inamaanisha takwimu za awali

Katika kipindi cha mwaka ulioishia Februari 2026, mapato ya huduma yaliongezeka kwa asilimia 8.8 na kufikia dola za Marekani milioni 7,520.3, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 6,913.9 katika kipindi kama hicho mwaka 2025. Ongezeko hili lilichangiwa zaidi na mapato ya utalii kwa asilimia 4.2, kufikia 2,255,006 (Kielelezo 2.7.3). Vilevile, mapato ya usafirishaji, hususan usafirishaji wa mizigo, yaliongezeka na kufikia dola za Marekani milioni 2,726 ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 2,385.4 kipindi kama hicho mwaka uliopita. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mapato ya huduma yalikuwa dola za Marekani milioni 608.6 ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 598.8 mwezi Februari 2025.

Kielelezo 2.7.3: Mapato ya Huduma kwa Sekta

Dola za Marekani Milioni

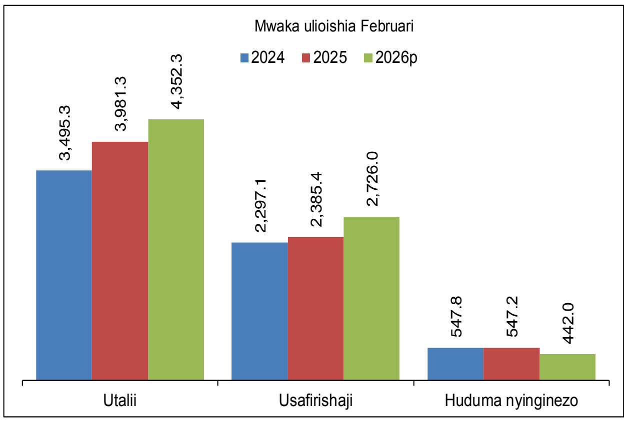

Chanzo: Ukokotoaji wa Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p- inamaanisha takwimu za awali
Huduma nyinginezo zinajumuisha ujenzi, bima, huduma za fedha, mawasiliano ya simu, komputa na taarifa, ada za matumizi ya mali miliki ya kiakili, huduma za serikali, huduma binafsi, na huduma nyingine za kibiashara.

Uagizaji wa bidhaa na huduma

Kwa mwaka ulioishia Februari 2026, uagizaji wa bidhaa na huduma uliongezeka hadi dola za Marekani milioni 18,634.2, kutoka dola za Marekani milioni 17,081.5 kipindi kama hicho mwaka 2025. Ongezeko hili kwa kiasi kikubwa lilichangiwa na uhitaji mkubwa wa bidhaa za uzalishaji ikihusisha bidhaa za viwandani, vifaa; vyombo vya usafiri, mitambo na huduma za usafirishaji mizigo (Kielelezo 2.7.4). Aidha, uagizaji wa mafuta, ambao unachangia asilimia 13.8 ya jumla ya gharama yote ya uagizaji bidhaa, ulipungua kwa asilimia 16.6 kufikia

dola za Marekani milioni 2,110.2 kutoka dola za Marekani milioni 2,529.7 mwaka uliopita. Hali hii ilichangiwa zaidi na kushuka kwa bei ya mafuta ghafi katika soko la dunia. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, uagizaji wa bidhaa ulifikia dola za Marekani milioni 1,252.3 mwezi Februari 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 938.5 kwa mwezi kama huo mwaka 2025.

Kielelezo 2.7.4: Ulinganifu wa Uagizaji wa Bidhaa na Huduma

Dola za Marekani Milioni

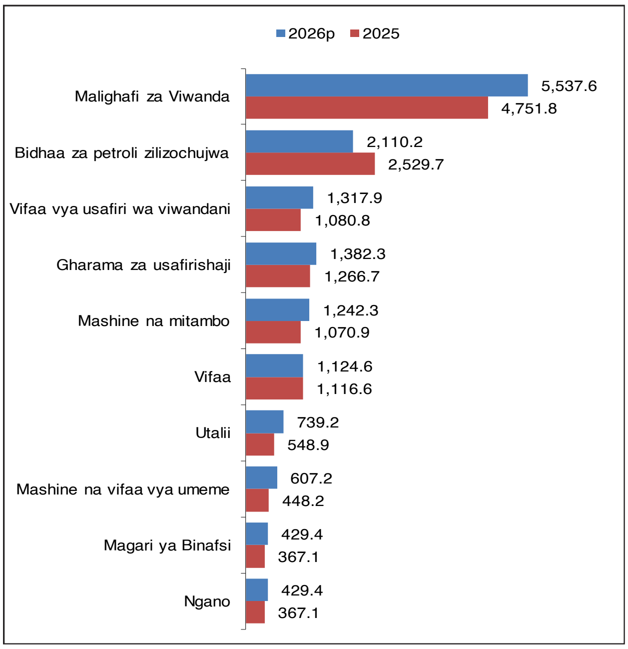

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p inamaanisha takwimu za awali.

Malipo ya huduma yalifikia dola za Marekani milioni 3,354.9 katika mwaka ulioishia Februari 2026, ikiwa ni zaidi ya dola za Marekani milioni 2,847.6 katika kipindi kama hicho mwaka 2025. Ongezeko hili lilichangiwa zaidi na malipo ya huduma za usafirishaji mizigo, sambamba na kuongezeka kwa gharama za uagizaji wa bidhaa kutoka nje (Kielelezo 2.7.5). Kwa ulinganifu wa Mwezi kwa mwezi, malipo ya huduma yalikuwa dola za Marekani milioni 285 mwezi Februari 2026, yakiongezeka kutoka dola za Marekani milioni 228.4 mwezi kama huo 2025.

Kielelezo 2.7.5: Malipo ya Huduma

Dola za Marekani Milioni

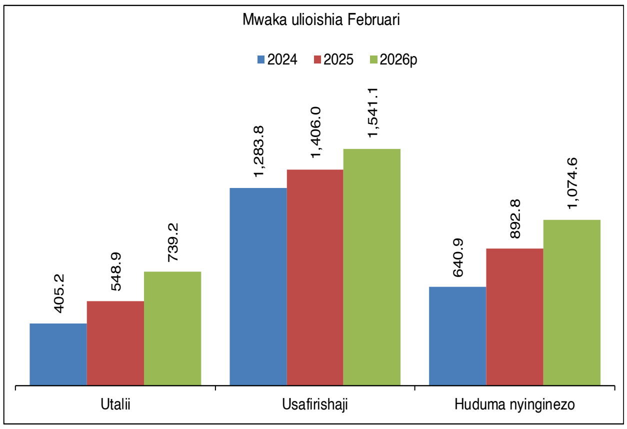

Chanzo:Ukokotoaji wa Benki kuu ya Tanzania
Tanbihi:Huduma nyingine zinajumuisha ujenzi, bima, huduma za kifedha, mawasiliano ya simu, kompyuta na taarifa, ada za matumizi ya mali miliki ya kiakili,huduma za kiserikali,huduma binafsi, na huduma nyingine za kibiashara.

Nakisi ya urari ya malipo iliongezeka hadi kufikia dola za Marekani milioni 2,133 ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 1,971.8 katika kipindi kama hicho mwaka 2025, ikichangiwa kwa kiasi kikubwa na kuongezeka kwa malipo yatokanayo na umiliki wa mitaji na riba za mikopo kutoka nje. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, nakisi ilikuwa dola za Marekani milioni 218.7, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 162.9 mwezi Februari 2025.

Ziada ya urari wa uhamisho wa mali wa kawaida ilipungua hadi dola za Marekani milioni 265.8 mwaka ulioishia Februari 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 531.5 zilizorekodiwa kipindi kama hicho mwaka 2025, hali iliyoakisi kupungua kwa uhamisho wa mapato binafsi. Hata hivyo, kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, ziada iliongezeka hadi dola za Marekani milioni 22.7 kutoka dola za Marekani milioni 16.9 mwezi Februari 2025.

3.0 Mwenendo wa Uchumi wa Zanzibar

3.1 Mfumuko wa Bei

Mfumuko wa bei uliendelea kuwa mdogo wa asilimia 4.8, sawa na kiwango kilichorekodiwa mwezi kama huo 2025 (Jedwali 3.1.1 na Kielelezo 3.1.1). Matokeo haya, kwa kiasi kikubwa yalitokana na kupungua kwa mfumuko wa bei wa bidhaa zisizo za chakula uliofikia asilimia 1.4 kutoka asilimia 4.1 kipindi kama hicho mwaka 2025. Kupungua kwa mfumuko wa bei katika kundi la bidhaa zisizo za chakula, kwa kiasi kikubwa, kulitokana na kupungua kwa kasi ya ongezeko la bei katika kundi la makazi, maji, umeme, gesi na nishati nyingine. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mfumuko wa bei ulipungua hadi kufikia asilimia 0.5 kutoka asilimia 2.3 iliyorekodiwa mwezi Januari 2026.

Kielelezo 3.1.1: Mwenendo wa Mfumuko wa Bei

Asilimia

Kundi	Uzito	Mabadiliko kila Mwezi			Mabadiliko kila Mwaka		
		Feb-25	Jan-26	Feb-26	Feb-25	Jan-26	Feb-26
Vyakula na Vinywaji Visivyo na Kileo	41.9	-0.1	4.7	0.0	6.4	9.1	9.2
Vinywaji vyenye Vileo, Tumbaku na Madawa va binadamu	0.2	3.4	0.0	0.0	1.0	6.6	3.1
Mavazi na Viatu	6.3	0.1	0.5	0.3	2.8	3.0	3.1
Makazi, Maji, Umeme, Gesi na Nishati Nyingine	25.8	-0.2	-0.5	2.0	5.2	-2.3	-0.2
Samani, Vifaa vya Nyumbani na Matengenezo ya Kawaida ya Nyumba	4.8	0.4	1.8	0.2	3.6	3.0	2.8
Afya	1.3	0.0	0.0	0.0	-2.0	1.4	1.4
Uchukuzi	9.1	0.2	0.7	0.4	1.4	2.0	2.2
Taarifa na mawasiliano	4.2	0.0	-0.3	0.0	3.3	-0.1	-0.1
Burudani, Michezo na Utamaduni	1.1	0.0	-0.1	0.0	3.4	4.1	4.1
Elimu	1.6	0.0	1.1	0.0	2.6	1.9	1.9
Huduma za Migahawa na Malazi	1.4	0.0	5.4	0.0	0.6	7.1	7.1
Bima na Huduma za Fedha	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Huduma binafsi, Ulinzi wa Kijamii na Bidhaa na Huduma Mbalimbali	1.7	0.3	0.1	0.6	3.5	1.8	2.2
Mfumuko wa bei wa jumla	100.0	0.0	2.3	0.5	4.8	4.3	4.8
Mfumuko wa bei wa bidhaa za chakula	40.5	-0.1	4.8	0.0	5.8	9.2	9.3
Mfumuko wa bei wa bidhaa zisizo za chakula	59.5	0.0	0.3	0.9	4.1	0.4	1.4

Chanzo: Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali, Zanzibar

Jedwali 3.1.1: Mfumuko wa bei wa mwaka

Kizio: Julai 2022 =100

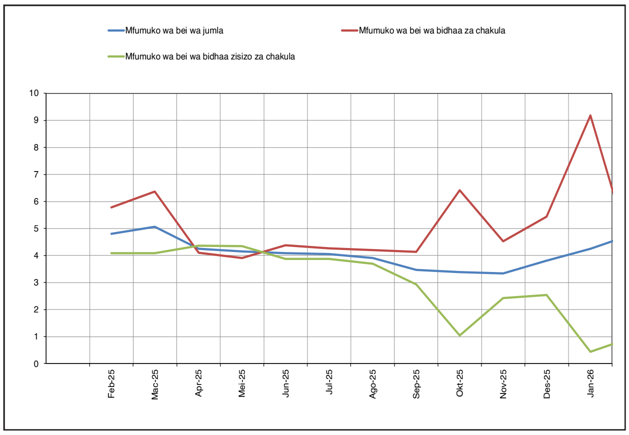

Chanzo: Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali, Zanzibar

3.2 Bajeti ya Serikali

Mwezi Februari 2026, mapato ya ndani na misaada yalifikia shilingi bilioni 185.2, sawa na asilimia 95.6 ya lengo la mwezi. Kati ya kiasi hiki, mapato ya ndani yalifikia shilingi bilioni 174.3, yakizidi lengo kwa asilimia 4.4. Makusanyo ya mapato ya kodi yaliendelea kuwa chanzo kikuu cha mapato ya ndani, yakichangia takribani asilimia 92 ya mapato yote, huku aina zote za kodi zikifanya vizuri na kuzidi malengo yakichangiwa na maboresho ya usimamizi wa kodi na walipa kodi kufanya malipo kwa wakati. Mapato yasiyo ya kodi yalifikia shilingi bilioni 14.4, sawa na asilimia 90 ya lengo (Kielelezo 3.2.1).

Kielelezo 3.2.1: Mapato ya Serikali

Shilingi Bilioni

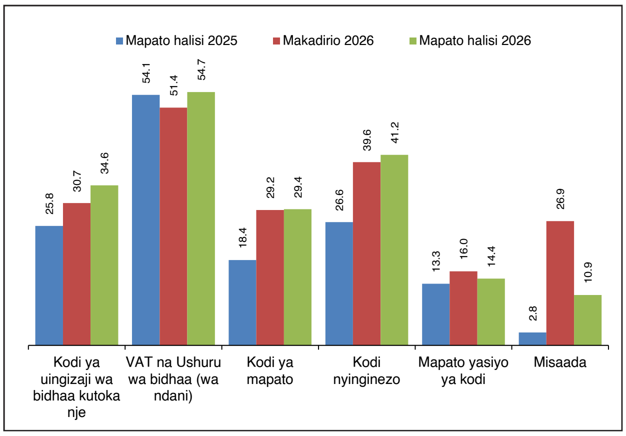

Chanzo: Ofisi ya Rais, Fedha na Mipango, Zanzibar
Tanbihi: Kodi nyingine zinahusisha tozo za hoteli, tozo za wasindikiza wageni, stampu za tozo, tozo za huduma za viwanja vya ndege na bandari, tozo za maendeleo ya barabara na petroli

Kwa mwezi Februari 2026, matumizi ya Serikali yalifikia shilingi bilioni 407.7, ambapo kati ya hayo asilimia 61.5 yalikua ni kwa ajili ya miradi ya maendeleo na bakaa ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida. Asilimia 88.3 ya matumizi katika miradi ya maendeleo yalitokana na vyanzo vya ndani na nakisi ya shilingi bilioni 222.5 ilifidiwa na mikopo (Kielelezo 3.2.2).

Kielelezo 3.2.2: Matumizi ya Serikali

Shilingi Bilioni

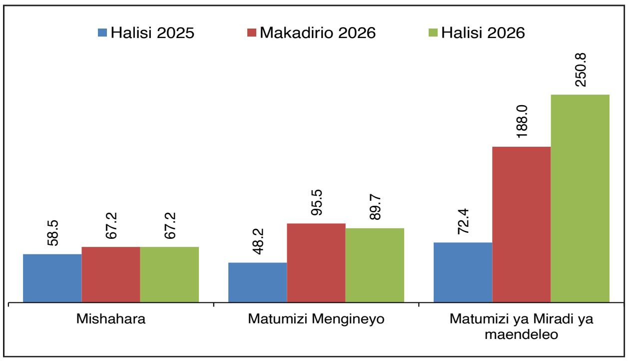

Chanzo:Ofisi ya Rais, Fedha na Mipango, Zanzibar

Tanbihi: Matumizi mengine yanahusisha uhamisho wa fedha, malipo ya riba ya deni la ndani, huduma za mfuko mkuu wa serikali na tozo zingine.

3.3 Mwenendo wa Sekta ya Nje

Urari wa malipo ya kawaida uliongezeka kwa asilimia 29.2 hadi kufikia dola za Marekani milioni 912.1 ukilinganisha na kiasi kilichorekodiwa mwezi kama huo mwaka ulioshia 2025. Matokeo haya yalichangiwa zaidi na mapato ya huduma, hususan kutoka kwenye shughuli zinazohusiana na utalii (Jedwali 3.3.1).

Jedwali 3.3.1: Urari wa Malipo

Dola za Marekani Milioni

Maelezo	Feb-25	Jan-26	Feb-26^p	Mwaka unaoishia Februari 2025	2026^p	Ongezeko/ Upungufu (Asilimia)
Urari wa bidhaa (Halisi)	-39.1	-76.9	-57.5	-472.9	-548.5	16.0
Zilizouzwa nje	1.3	7.2	7.1	34.2	82.2	---
zilizonunuliwa kutoka nje	40.4	84.0	64.6	507.1	630.7	24.4
Urari wa huduma (halisi)	129.5	131.9	134.0	1,161.6	1,429.5	23.1
Mapato	137.4	166.4	144.2	1,260.1	1,542.7	22.4
Malipo	7.9	34.4	10.2	98.5	113.2	14.9
Urari wa bidhaa na huduma (halisi)	90.3	55.1	76.5	688.7	881.1	27.9
Bidhaa na huduma zilizouzwa nje	138.7	173.6	151.3	1,294.4	1,625.0	25.5
Bidhaa na huduma zilizonunuliwa kutoka nje	48.4	118.5	74.8	605.7	743.9	22.8
Urari wa mapato ya msingi (halisi)	0.7	0.4	1.4	15.3	27.7	81.3
Yaliyoingia	1.0	0.5	1.6	22.1	36.3	64.0
Yaliyotoka	0.3	0.1	0.3	6.9	8.6	25.4
Urari wa uhamishaji Mali (halisi)	0.1	0.2	0.3	1.9	3.4	75.3
Iliyoingia	0.2	0.4	0.4	3.7	5.8	59.1
Iliyotoka	0.1	0.2	0.1	1.7	2.5	41.5
Urari wa Bidhaa,huduma na uhamishaji mali	91.1	55.7	78.1	705.9	912.1	29.2

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania, benki na uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Tanbihi: p inaashiria Takwimu za awali; fob, 'freight on board'.

Mauzo ya nje

Mauzo ya bidhaa na huduma nje ya nchi yaliongezeka kwa asilimia 25.5 hadi kufikia dola za Marekani milioni 1,625 ikilinganishwa na kiasi kilichorekodiwa katika mwaka ulioishia Februari 2025 (Jedwali 3.3.1). Mapato ya huduma yaliendelea kuwa na mchango mkubwa katika mauzo ya nje ya bidhaa na huduma kwa asilimia 94.9.

Aidha, mauzo ya bidhaa nje ya nchi yaliongezeka zaidi ya mara mbili, yakichangiwa na ongezeko la mauzo ya mazao asilia, hususan karafuu, kufuatia msimu mzuri wa mavuno katika kipindi cha mwaka unaoishia February 2026 (Jedwali 3.3.2). Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mauzo bidhaa na huduma nje ya nchi yaliongezeka na kufikia dola za Marekani milioni 151.3 kwa mwezi Februari, 2026 kutoka dola za Marekani milioni 138.7 mwezi kama huo mwaka 2025.

Jedwali 3.3.2: Uuzaji wa Bidhaa

Dola za Marekani Milioni

Maelezo	Uniti	Feb-25	Jan-26	Feb-26^p	Mwaka unaoishia Februari 2025	Mwaka unaoishia Februari 2026^p	Ongezeko/Upungufu (Asilimia)
Mauzo ya nje ya bidhaa za asili							
Karafuu							
Thamani	000' ya USD	185.1	2,588.1	4,806.2	4,825.5	33,867.6	---
Kiasi	000' kwa Tani	0.0	0.4	0.7	1.2	5.5	---
Bei kwa Unit	USD/Tani	5,858.0	6,901.5	6,859.9	3,978.8	6,156.7	54.7
Mauzo ya nje ya bidhaa zisizo za asili							
Mwani							
Thamani	000' ya USD	399.8	11.5	52.6	3,939.2	5,259.5	33.5
Kiasi	000' kwa Tani	0.6	0.0	0.1	6.9	9.3	35.2
Bei kwa Unit	USD/Tani	643.1	408.2	560.3	570.3	563.2	-1.3
Bidhaa za Viwandani	000' ya USD	511.3	867.4	841.6	13,082.5	22,489.8	71.9
Bidhaa za samaki	000' ya USD	4.9	104.3	65.3	1,858.3	2,246.5	20.9
Mauzo ya nje ya nchini kwa bidhaa nyingine	000' ya USD	203.5	3,607.1	1,325.9	10,536.6	18,379.2	74.4
Jumla Ndogo	000' ya USD	1,119.5	4,590.2	2,285.3	29,416.6	48,374.9	64.4
Jumla Kuu	USD ('000')	1,304.6	7,178.3	7,091.5	34,242.1	82,242.5	---

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Uagizaji wa bidhaa na huduma

Kwa mwaka ulioishia Februari 2026, uagizaji wa bidhaa na huduma uliongezeka kwa asilimia 22.8 hadi dola za Marekani milioni 743.9, ikilinganishwa na kiasi kilichorekodiwa kipindi kama hicho mwaka 2025 (Jedwali 3.3.1). Matokeo haya yalichangiwa zaidi na kuongezeka kwa uagizaji wa bidhaa za mitaji, na bidhaa za matumizi ya mwisho. Kwa kiasi kikubwa uagizaji wa bidhaa za mitaji ulichangiwa na ongezeko la uagizaji wa mitambo ya usafirishaji, wakati ongezeko la uagizaji wa bidhaa za matumizi ya mwisho ulichangiwa na kuongezeka kwa uagizaji wa vifaa vya usafiri visivyo vya viwandani pamoja na bidhaa nyingine za matumizi, ikiwemo viatu (Jedwali 3.3.3). Kwa ulinganifu wa mwezi, uagizaji wa bidhaa na huduma uliongezeka hadi Dola za Marekani milioni 64.6 mwezi Februari 2026, kutoka Dola za Marekani milioni 40.4 zilizorekodiwa mwezi Februari 2025.

Jedwali 3.3.3: Uagizaji wa Bidhaa

Dola za Marekani Milioni

Maelezo	Feb-25	Jan-26	Feb-26^p	Mwaka unaoishia Februari 2025	Mwaka unaoishia Februari 2026^p	Ongezeko/Upungufu (Asilimia)
Bidhaa za Mtaji	2.7	39.0	19.5	60.4	133.1	---
Mitambo na vifaa vya kimitambo	0.7	7.9	5.3	21.8	43.2	98.6
Vifaa vya usafirishaji Kiwandani	0.8	21.7	8.0	20.6	43.0	---
Mashine na Vifaa vya Umeme	0.6	7.9	5.1	12.8	34.2	---
Bidhaa nyingine za mtaji	0.6	1.6	1.2	5.3	12.6	---
Bidhaa za uzalishaji wa kati	32.8	37.0	35.7	379.1	403.8	6.5
Vifaa vya viwandani	6.7	21.6	16.7	110.0	175.1	59.2
Ambazo ni chuma na bidhaa zinazotokana navyo	1.1	4.2	3.1	20.5	34.4	67.6
Plastiki na bidhaa zake	0.3	1.1	1.6	6.6	14.0	---
Mbolea	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-28.9
Nishati na mafuta	16.8	11.5	10.7	159.7	114.2	-28.5
ambazo ni bidhaa safi za mafuta	16.8	11.5	10.7	158.1	114.2	-27.8
Vifaa	0.8	1.7	3.1	15.6	28.5	82.2
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya Viwandani	7.8	1.4	4.1	74.5	69.9	-6.3
ambazo ni nafaka ya ngano	3.2	0.0	1.8	24.6	22.2	-9.5
Mafuta ya kula	4.3	0.5	1.5	30.0	31.6	5.2
Sukari kwa Matumizi ya Viwandani	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	43.5
Magari ya matumizi ya nyumbani	0.7	0.7	1.1	19.2	16.1	-16.1
Bidhaa za Matumizi ya Mwisho	5.0	8.1	9.4	67.6	93.8	38.7
Chakula na vinywaji vinavyotumika hasa kwa matumizi ya nyumbani	1.2	1.8	1.8	17.3	17.9	3.2
Vifaa vya Usafirishaji Visivyo vya Viwandani	0.2	0.2	0.2	2.1	2.9	38.8
ambazo ni pikipiki na baiskeli zilizowekwa na mota ndogo ya ziada	0.1	0.0	0.1	0.8	1.1	29.3
Bidhaa nyingine za matumizi ya mwisho	3.6	4.2	6.7	48.2	70.6	46.6
ambazo ni bidhaa za dawa	0.3	0.0	0.1	3.3	2.4	-27.2
Dawa za kuua wadudu na bidhaa zinazofanana	0.0	0.1	0.1	0.4	0.6	45.7
Sabuni na dawa za kusafisha	0.3	0.5	0.7	4.2	6.3	51.7
Vitambaa na Mavazi	0.3	0.5	0.6	5.5	6.7	20.5
Viatu na bidhaa nyingine	0.3	0.4	0.3	2.6	3.7	42.1
Karatasi na bidhaa zake	0.1	0.1	0.1	2.1	1.6	-22.2
Jumla (f.o.b)	40.4	84.0	64.6	507.1	630.7	24.4

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Tanbihi: p inaashiria takwimu za awali; “---“, badiliko linalozidi asilimia 100; f.o.b Mzigo ndani ya chombo

VIAMBATISHO

Jedwali A1: Viashiria vya Kiuchumi

		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024[r]	2025[p]
Ukuaji wa Pato la Taifa na Mfumuko wa bei									
1. 1Ukuaji wa Pato la Taifa kwa Bei za Miaka Husika	Asilimia	4.4	8.5	8.1	7.4	9.4	10.5	10.2	na
1.2 Ukuaji halisi wa Pato ta Taifa	Asilimia	7.0	6.9		4.8	4.7	5.1	5.5	6.0
1.3 Wastani Pato kwa Kila Mtu kwa bei za miaka inayohusika	'000' sh	2,356.5	2,479.3	2,597.7	2,705.4	2,854.1	3,058.8	3,234.9	na
1.4 Wastani Pato kwa Kila Mtu kwa bei za miaka inayohusika	Dola ya Marekani	1,041.0	1,083.5	1,126.7	1,171.6	1,233.1	1,263.1	1,239.2	na
1.5 Kasi ya Upandaji wa Bei	Asilimia	3.5	3.4	3.3	3.7	4.3	3.8	3.1	3.3
1.6 Uwiano wa Akiba kwa Pato halisi la Taifa	Asilimia	18.7	18.6	16.5	17.3	19.7	21.2	25.8	na
Takwimu za Kifedha na Riba									
2.1 Ukuaji wa Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	Asilimia	4.5	9.6	5.7	15.5	11.6	14.1	11.1	24.7
2.2.Ukuaji wa Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)	Asilimia	3.8	11.8	8.2	17.6	12.1	11.9	9.2	28.5
2.3 Ukuaji va Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	Asilimia	5.1	13.7	7.5	23.1	7.5	8.7	11.2	30.2
2.4 Ukuaji Fedha ya msingi (M0)	Asilimia	0.6	6.8	-4.0	17.3	15.8	3.7	19.1	20.7
2.5 Ukuaji wa Mikopo kwa Sekta Binafsi	Asilimia	4.9	11.1	3.1	10.0	22.5	17.3	12.4	23.6
2.6 Uwiano wa Mikopo kwa Sekta Binafsi kwa pato la taifa[1]	Asilimia	14.3	14.6	14.0	14.3	16.0	17.0	17.4	21.6
2.7 Uwiano wa Mikopo kwa sekta binafSikwa mikopo yote	Asilimia	79.8	83.5	77.7	74.4	72.9	73.9	75.9	77.9
2.8 Riba za Amana za miezi 12	Asilimia	8.8	8.8	8.3	8.3	8.5	8.7	9.2	9.6
2.9 Riba za dhamana za serkali kwa ujumla	Asilimia	6.4	7.7	4.4	4.8	4.7	7.3	10.7	8.7
2.10 Riba ya mikopo ya muda mrefu hadi miaka mitano (3-5 years)	Asilimia	17.4	16.6	16.2	16.0	15.7	15.6	15.3	14.4
Mizania ya Malipo na Nchi za Nje									
3.1 Bidhaa Ziizouzwa Nje	Dola ya Marekani	4,292.7	5,377.6	6,371.7	6,756.2	7,223.8	7,696.6	9,121.6	10,293.6
3.2.Bidhaa Zilazoagizwa kutoka Nje ya Nchi	Dola ya Marekani	-8,519.7	-8,615.2	-7,831.7	-10,003.4	-14,208.7	-13,728.9	-14,195.6	-14,787.7
3.3.Urari wa Biashara	Dola ya Marekani	-4,227.0	-3,237.5	-1,460.0	-3,247.1	-6,984.9	-6,032.3	-5,074.0	-4,494.2
3.4.Urari wa Malipo ya Kawaida	Dola ya Marekani	-2,308.7	-1,340.2	-1,458.5	-2,374.3	-5,482.2	-2,960.6	-2,379.8	-2,015.2
3.5 Urari wa malipo yote	Dola ya Marekani	-784.0	587.0	-764.9	1,852.1	-988.4	52.3	70.1	968.9
3.6 Akiba ya Fedha za Kigeni	Dola ya Marekani	5,044.6	5,567.6	4,767.7	6,386.0	5,177.2	5,450.1	5,546.9	6,329.0
3.7 Akiba ya fedha za kigeni (miezi)	Miezi	4.9	6.4	5.6	6.6	4.7	4.5	4.5	4.9
3. 8 Kiwango cha kubadili fedha:									
Wastani wa mwaka	Thamani ya Tsh/Dola	2,263.8	2,288.2	2,294.1	2,297.8	2,303.1	2,382.1	2,597.4	2,537.6
Mwisho wa kipindi	Thamani ya Tsh/Dola	2,281.2	2,287.9	2,298.5	2,297.6	2,308.9	2,501.4	2,374.7	2,450.2
		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Mwenendo wa Mapato na Matumizi									
4.1 Uwiano wa mapato ya ndani kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	14.8	14.3	15.0	13.7	14.9	15.0	14.7	15.6
4.2 Uwiano wa misaada kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	0.8	0.4	0.7	0.5	0.4	0.3	0.3	0.4
4.3 Uwiano wa Matumiazi ya kawaida kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	10.2	10.7	10.1	9.9	9.8	11.0	10.8	11.9
4.4 Uwiano wa matumizi ya maendeleo kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	6.6	6.5	7.1	7.8	9.2	7.4	7.2	6.9
4.5 Uwiano wa nakisi isiyo jumuisha misaada kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	-2.1	-2.9	-2.2	-4.0	-4.1	-3.4	-3.3	-3.2
4.6 Uwiano wa nakisi ya Jumla kwa Pato la Taita[1,2]	Asilimia	-1.9	-3.3	-1.9	-4.0	-3.6	-3.1	-3.1	-3.0
Deni la nje	Dola Milion	20,503.0	21,920.9	22,952.7	25,519.3	27,832.5	30,252.7	31,950.9	34,765.3
5.1 Mikopo ilyopokelewa	Dola Milion	18,765.1	20,029.3	20,958.4	23,250.9	25,392.8	27,889.3	30,416.1	34,053.0
5.2 Riba ambayo haijaipwa	Dola Milion	1,737.9	1,891.7	1,994.3	2,268.4	2,439.7	2,363.4	1,534.8	712.3

Chanzo:Wizara ya Fedha; Benki Kuu ya Tanzania; na Mamlaka ya Mapato Tanzania
Tanbihi:[1]Imetolewa kwa kuzingatia Pato la Tifa kwa bei za miaka husika; [2] inajumuisha misaada, matumizi yaliyochelewa (expenditure float) n.a-haipatikani, p- ni takwimu za muda.

Jedwali A2: Mwenendo wa Mapato na Matumizi ya Serikali – Tanzania Bara

Shilingi Milioni

	Bajeti ya	Julai - Januari 2026		Januari 2026	
	2025/26	Makadirio	Halisi	Makadirio	Halisi
Mapato ya ndani (yakijumuisha Mamlaka za Serikali za Mitaa)	40,466,131.4	23,345,122.2	24,596,333.6	3,162,653.5	3,340,167.7
Mapato ya Serikali Kuu	36,857,734.1	22,359,841.0	23,638,533.2	3,027,257.4	3,156,379.5
Mapato yatokanayo na kodi	32,175,999.8	18,518,247.6	20,302,607.8	2,578,948.3	2,762,327.7
Ushuru wa forodha	11,562,965.6	6,884,674.7	7,171,741.4	977,157.7	1,072,954.4
Kodi ya bidhaa na huduma	7,016,470.7	3,865,962.1	3,774,106.4	661,392.9	622,567.5
Kodi ya mapato	11,367,876.5	6,378,691.1	8,004,044.8	747,084.4	850,786.8
Kodi nyingine	4,887,699.8	1,388,919.7	1,352,715.2	193,313.3	216,019.1
Mapato yasiyotokana na kodi	4,681,734.3	3,841,593.4	3,335,925.5	448,309.1	394,051.7
Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa	1,680,506.8	985,281.2	957,800.3	135,396.1	183,788.2
Jumla ya matumizi[1]	48,774,989.1	28,804,343.8	27,511,382.5	3,899,353.7	3,751,653.6
Matumizi ya kawaida	31,281,255.8	17,885,204.2	17,953,475.1	2,581,881.2	2,689,906.4
Mishahara	10,917,466.8	7,577,399.1	7,590,500.0	1,097,119.6	1,097,482.6
Malipo ya riba za mikopo	6,493,715.4	3,715,739.7	3,174,913.3	608,223.2	492,561.8
Ya ndani	3,697,288.1	2,153,284.2	2,149,740.4	373,801.0	385,988.9
Ya nje	2,796,427.3	1,562,455.6	1,025,172.9	234,422.2	106,572.9
Matumizi mengine ya kawaida	7,088,606.6	6,592,065.4	7,188,061.7	876,538.4	1,099,862.1
Matumizi ya maendeleo	17,493,733.4	10,919,139.6	9,557,907.4	1,317,472.5	1,061,747.2
Fedha za ndani	12,117,828.4	7,844,860.5	7,650,983.1	700,906.2	801,036.3
Fedha za nje	5,375,904.9	3,074,279.1	1,906,924.3	616,566.3	260,710.9
Nakisi ya bajeti bila ya misaada	-8,308,857.7	-5,459,221.6	-2,915,048.9	-736,700.2	-411,485.9
Misaada	1,069,884.4	567,175.2	511,135.6	76,793.1	3,548.0
Ya bajeti	113,796.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Ya miradi	846,976.2	458,063.3	461,560.1	67,084.1	3,548.0
Ya kisekta	109,111.9	109,111.9	49,575.6	9,709.0	0.0
Nakisi ya bajeti ikijumuisha misaada	-6,401,157.9	-4,892,046.4	-2,403,913.2	-659,907.1	-407,938.0
Marekebisho (Adjustments to cash and other items (net))	0.0	16,216.8	-1,138,540.5	0.0	300,755.4
Balansi ya jumla	-7,238,973.3	-4,875,829.7	-3,542,453.7	-659,907.1	-107,182.6
Ugharamiaji wa nakisi ya bajeti	7,238,973.3	4,875,829.7	3,542,453.7	659,907.1	107,182.6
Ufadhili kutoka nje halisi	4,286,343.5	2,124,253.7	1,697,336.9	210,803.5	18,037.3
Mikopo	5,966,414.1	4,437,367.8	3,496,816.0	549,759.5	257,163.0
Mikopo ya bajeti	1,627,221.4	149,604.7	1,143,646.0	0.0	0.0
Mikopo ya miradi	4,339,192.6	4,287,763.1	2,353,170.0	549,759.5	257,163.0
ambayo: Mikopo ya masharti ya kibiashara	2,629,011.8	1,808,963.1	977,611.4	9,986.3	0.0
Mikopo ya kisekta	80,624.2	28,303.9	20,230.0	0.0	0.0
Marejesho ya mitaji ya mikopo ya nje	-4,389,706.5	-2,341,418.0	-1,819,709.1	-338,956.0	-239,125.7
Ufadhili wa ndani halisi[2]	2,952,629.8	2,751,575.9	1,845,116.8	449,103.6	89,145.3
Mikopo kutoka benki na vyanzo vingine	2,952,629.8	2,751,575.9	1,845,116.8	449,103.6	89,145.3
Mikopo ya benki	2,466,103.9	2,298,179.1	238,952.0	375,101.6	73,887.5
Mikopo toka vyanzo vingine (baada ya marejesho ya mitaji ya miko	486,526.0	453,396.9	1,606,164.7	74,002.0	15,257.8
Mikopo ya ndani (rollover)	3,325,556.5	1,315,765.4	1,435,063.6	302,096.3	436,211.0
Kulipa mitaji ya mikopo ya ndani	-3,325,556.5	-1,315,765.4	-1,435,063.6	-302,096.3	-436,211.0

Chanzo: Wizara ya Fedha
Tanbihi: [1] Haijajumuisha marejesho ya mitaji ya mikopo na matumizi yaliyochelewa (expenditure float);
[2] Thamani chanya ina maana ya ufadhili, na thamani hasi ina maana ya malipo au ongezeko la amana

Jedwali A3: Tathmini za Amana

Shilingi Bilioni

Kipengele	Feb-25	Mac-25	Apr-25	Mei-25	Jun-25	Jul-25	Ago-25	Sep-25	Okt-25	Nov-25	Des-25	Jan-26	Feb-26
Rasilimali halisi za nje	14,706.2	15,442.1	14,658.6	14,028.1	15,509.5	15,726.1	15,766.0	15,896.7	15,715.4	16,298.6	15,286.5	15,950.0	15,652.8
Rasilimali halisi za nje za Benki Kuu	13,020.1	13,217.7	12,273.9	11,844.6	13,623.0	13,884.0	13,933.2	14,467.3	13,334.3	13,892.1	13,707.3	13,987.7	13,992.5
Rasilimali halisi za nje za mabenki	1,686.1	2,224.4	2,384.7	2,183.6	1,886.5	1,842.1	1,832.8	1,429.3	2,381.1	2,406.5	1,579.1	1,962.3	1,660.3
Rasilimali halisi za ndani	35,942.2	36,699.8	38,679.1	39,313.4	39,973.8	40,565.0	41,689.9	41,957.4	44,073.3	44,560.0	45,702.6	46,155.7	47,416.5
Madai ya ndani	48,836.1	50,109.3	51,989.3	52,813.1	52,139.4	52,548.3	54,561.2	54,854.2	56,509.3	57,629.3	57,229.9	57,872.1	58,849.3
Madai halisi kwa Serikali Kuu	11,853.4	12,110.0	13,233.5	13,021.1	11,590.4	11,576.1	13,030.4	12,854.4	14,122.4	14,243.8	12,626.9	12,700.8	12,841.9
Mikopo kwa sekta binafsi	36,982.7	37,999.3	38,755.8	39,792.0	40,549.0	40,972.2	41,530.9	41,999.9	42,386.9	43,385.5	44,603.1	45,171.4	46,007.4
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	50,648.4	52,141.9	53,337.7	53,341.5	55,483.3	56,291.1	57,455.9	57,854.0	59,788.6	60,858.6	60,989.1	62,105.7	63,069.3
Fedha zilizo kwenye mzunguko	6,954.5	7,190.0	7,024.1	7,438.9	7,874.8	8,122.1	8,036.4	7,730.8	8,410.1	8,545.0	8,492.1	8,102.1	8,151.8
Amana za hundi	23,777.1	24,483.7	25,351.5	25,031.6	25,988.3	26,155.4	27,442.8	28,352.1	29,032.2	28,992.7	29,049.1	30,023.9	30,521.3
Amana za akiba na muda maalumu	19,916.7	20,468.2	20,962.1	20,871.0	21,620.3	22,013.5	21,976.7	21,771.2	22,346.4	23,320.9	23,447.8	23,979.7	24,396.2
Fedha taslim (M0)	12,078.7	11,793.1	11,878.9	11,800.7	12,451.7	13,423.8	13,537.9	13,717.6	15,068.7	15,135.7	14,508.3	15,225.1	14,990.0
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	50,648.4	52,141.9	53,337.7	53,341.5	55,483.3	56,291.1	57,455.9	57,854.0	59,788.6	60,858.6	60,989.1	62,105.7	63,069.3
Amana za fedha za kigeni (FCD)	12,818.2	13,605.9	13,846.3	13,543.4	13,769.3	13,653.2	13,696.3	13,337.2	13,882.1	14,056.5	13,255.7	14,103.2	14,569.7
Amana za fedha za kigeni (Dola milioni)	*4,951.9*	*5,120.7*	*5,169.1*	*5,045.8*	*5,286.6*	*5,369.8*	*5,560.2*	*5,462.9*	*5,662.4*	*5,768.4*	*5,410.2*	*5,600.8*	*5,730.6*
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)	37,830.2	38,536.0	39,491.4	39,798.1	41,714.0	42,637.9	43,759.6	44,516.8	45,906.5	46,802.2	47,733.4	48,002.5	48,499.6
Amana za akiba na muda maalum zilizo katika shilingi ya Kitanzania	14,711.5	14,994.3	15,478.3	15,583.2	16,060.1	16,406.3	16,357.2	16,600.4	16,848.4	17,618.1	17,919.5	18,229.5	18,541.9
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	23,118.8	23,541.7	24,013.1	24,214.9	25,653.9	26,231.6	27,402.4	27,916.4	29,058.1	29,184.1	29,813.8	29,773.0	29,957.7
Fedha zilizo kwenye mzunguko	6,954.5	7,190.0	7,024.1	7,438.9	7,874.8	8,122.1	8,036.4	7,730.8	8,410.1	8,545.0	8,492.1	8,102.1	8,151.8
Amana za hundi	16,164.2	16,351.7	16,989.0	16,776.0	17,779.1	18,109.4	19,366.0	20,185.6	20,648.0	20,639.0	21,321.7	21,670.9	21,805.9

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A4: Muundo wa Viwango vya Riba

Asilimia

Kipengele	2025											2026	
	Feb	Mac	Apr	Mei	Jun	Jul	Ago	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb
A: Riba za mikopo/amana zilizo katika shilingi													
1. Riba katika soko la fedha baina ya mabenki													
Siku 1 (*Overnight*)	7.87	7.91	7.90	7.95	7.93	6.62	6.15	6.29	6.45	6.08	6.00	6.13	6.01
Siku 2-7	8.02	8.02	7.98	7.96	7.96	7.43	6.52	6.43	6.29	6.19	6.30	6.34	6.31
Siku 8-14	8.62	8.21	8.08	8.28	8.12	7.57	6.71	6.93	6.92	6.84	6.26	6.74	6.83
Siku 15-30	8.77	8.44	8.37	8.35	6.95	7.12	6.87	7.35	7.07	7.23	6.40	7.06	6.96
Siku 31-60	8.00	9.83	8.53	8.53	8.53	8.53	6.90	7.50	7.28	7.00	7.20	7.23	7.00
Siku 61-90	7.00	9.83	9.11	9.14	9.14	9.14	9.14	9.14	9.14	7.00	8.11	9.96	7.00
Siku 91-180	10.42	10.08	12.00	12.00	12.00	11.39	7.00	7.00	9.75	8.89	8.89	6.75	7.00
Zaidi ya siku 180	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	12.00
Riba ya jumla	8.06	8.12	8.00	7.98	7.94	7.35	6.48	6.45	6.38	6.30	6.29	6.40	6.34
2. Riba ya mikopo ya siku 1 kati ya mabenki na	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75
3. Riba ya mikopo ya muda mfupi toka kwa	5.30	5.30	5.30	5.30	5.30	5.30	5.30	4.79	4.79	4.79	5.75	5.75	5.75
4. Riba ya mikopo ya muda mfupi kwa	7.21	7.21	7.21	7.21	7.21	5.77	5.78	5.76	5.76	5.77	5.75	5.75	5.75
5. Riba ya dhamana za serikali													
Siku 35	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.20	5.94	5.64	5.38	5.36	4.75
Siku 91	7.76	7.42	7.50	7.50	7.50	7.46	7.36	6.81	6.21	6.08	5.93	5.73	4.97
Siku 182	8.20	8.20	8.47	8.24	8.24	8.24	7.46	6.56	6.41	5.92	5.91	5.85	5.85
Siku 364	11.99	10.11	8.92	8.92	8.92	8.13	6.79	5.99	6.00	6.45	6.24	6.21	6.20
Riba ya jumla	11.93	10.10	8.86	8.89	8.89	8.13	6.83	6.03	6.27	6.25	5.87	5.89	5.68
6. Riba za hati fungani za serikali													
Miaka miwili	12.55	12.55	12.08	12.08	12.08	12.17	12.17	12.17	10.05	10.05	10.05	10.05	10.05
Miaka mitano	12.41	13.14	13.14	12.94	12.94	13.18	13.18	12.48	12.48	10.54	10.54	10.54	10.54
Miaka saba	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71
Miaka kumi	14.08	14.08	14.26	14.26	14.26	13.74	13.74	13.74	12.45	12.45	12.45	11.30	11.30
Miaka kumi na tano	15.76	14.63	14.63	14.63	14.63	14.63	13.91	13.91	13.91	12.08	12.08	12.08	10.78
Miaka ishirini	15.28	15.28	15.11	15.11	14.50	14.50	14.50	13.55	13.55	13.55	12.02	12.02	12.02
Miaka ishirini na tano	15.84	15.84	15.84	15.29	14.80	14.80	14.42	13.19	13.19	13.19	13.19	13.19	11.99
7. Riba inayotumika kutathmini dhamana	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25
8. Riba za amana za akiba	2.98	2.86	2.89	2.52	2.90	2.90	2.90	2.92	2.93	2.88	3.02	2.94	2.98
9. Riba za jumla za amana za muda maalum	8.13	8.00	7.82	8.58	8.74	8.83	8.61	8.50	8.36	8.54	8.36	8.33	8.32
Mwezi 1	9.90	9.88	7.94	10.47	9.90	11.50	10.70	9.65	9.10	9.31	9.35	8.96	9.10
Miezi 2	9.02	8.81	8.78	9.25	9.85	10.75	10.07	9.28	10.09	9.67	9.34	9.56	9.16
Miezi 3	9.24	9.42	9.43	9.85	11.12	10.19	8.59	9.61	9.38	9.42	9.70	9.43	9.03
Miezi 6	9.40	9.68	9.36	9.82	10.28	10.28	10.44	10.12	10.06	10.01	9.96	10.20	10.26
Miezi 12	9.48	8.14	9.27	9.72	9.79	9.88	9.99	9.84	9.21	10.02	9.58	9.70	9.82
Miezi 24	6.94	6.90	6.66	7.49	6.95	5.99	7.16	7.63	7.05	7.92	7.21	7.11	7.35
10. Riba za amana kwa wateja wakubwa	11.40	10.35	10.52	10.64	11.21	10.72	10.99	11.05	11.22	11.67	11.66	11.74	11.48
11. Wastani wa riba za mikopo	15.14	15.50	15.16	15.18	15.23	15.16	15.07	15.18	15.19	15.27	15.24	15.10	15.11
Muda mfupi (Hadi mwaka 1)	15.77	15.83	16.15	15.96	15.69	15.51	15.64	15.52	15.50	15.53	15.46	15.49	15.41
Muda wa kati (Mwaka 1 hadi 2)	16.06	16.56	16.33	16.35	16.49	16.41	16.45	16.26	16.42	16.42	16.42	16.73	16.70
Muda wa kati (Miaka 2 hadi 3)	15.53	16.44	15.25	15.24	15.38	15.22	15.01	15.19	15.13	15.18	15.43	14.97	15.27
Muda mrefu (Miaka 3 hadi 5)	14.09	14.32	13.88	14.19	14.35	14.39	14.02	14.26	14.24	14.43	14.29	14.05	13.95
Muda mrefu (Zaidi ya Miaka 5)	14.25	14.36	14.19	14.17	14.25	14.28	14.22	14.66	14.68	14.79	14.61	14.24	14.20
12. Riba za mikopo kwa wateja wakubwa	13.42	12.94	12.88	12.99	12.68	12.56	12.72	12.84	12.40	12.61	12.38	12.25	12.19
B: Fedha za kigeni													
1. Riba za amana													
Amana za akiba	0.76	0.77	0.53	1.33	0.89	0.83	0.93	0.98	1.75	0.57	0.87	0.77	0.70
Riba za jumla za amana za muda maalum	3.66	2.98	2.94	3.65	3.60	3.75	4.11	3.94	4.17	4.03	3.67	4.18	4.29
Mwezi 1	3.52	3.01	2.43	2.46	2.47	2.50	2.46	2.46	2.44	2.45	2.45	2.52	2.45
Miezi 2	3.50	2.34	2.08	3.54	3.52	3.02	4.02	4.98	4.93	6.12	2.96	4.97	4.85
Miezi 3	3.31	2.23	3.62	3.53	3.03	4.31	4.98	2.56	4.55	2.87	4.92	4.95	4.94
Miezi 6	4.11	3.81	3.55	4.61	4.92	4.94	4.60	5.10	5.05	5.25	4.82	4.66	4.80
9 months	3.88	3.50	3.01	4.10	4.06	4.00	4.47	4.61	3.86	3.47	3.19	3.82	4.43
Miezi 12	8.97	8.93	8.89	8.81	8.70	8.82	8.59	8.43	8.71	8.52	8.61	8.57	8.61
Muda mfupi (Hadi mwaka 1)	9.93	9.99	9.97	9.99	9.93	9.91	9.89	9.89	9.88	9.89	9.91	10.00	10.00
Muda wa kati (Mwaka 1 hadi 2)	7.64	7.94	8.16	8.39	8.22	8.23	8.11	7.49	7.73	7.65	7.68	7.68	7.72
Muda wa kati (Miaka 2 hadi 3)	8.57	8.28	8.23	8.49	6.88	7.03	7.16	7.25	7.43	7.49	8.31	8.35	8.23
Muda mrefu (Miaka 3 hadi 5)	9.11	8.61	8.36	8.17	9.43	9.42	9.30	9.16	9.23	9.30	8.50	8.64	8.83
Muda mrefu (zaidi ya miaka 5)	9.62	9.83	9.70	9.01	9.06	9.52	8.49	8.35	9.28	8.28	8.66	8.17	8.28

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A5: Mizania ya Malipo ya Nje

Dola za Marekami Milioni

	2020	2021	2022	2023	2024r	2025p
A. Urari wa Malipo ya Kawaida	**-1,458.5**	**-2,374.3**	**-5,482.2**	**-2,960.6**	-2,379.8	-2,049.4
Bidhaa: Zilizouzwa nje ya nchi (f.o.b)	6,371.7	6,756.2	7,223.8	7,696.6	9,121.6	10,262.9
Bidhaa asilia	808.1	627.9	766.5	953.3	1,473.3	1,491.9
Bidhaa zisizo asilia	5,253.3	5,763.0	6,058.4	6,321.6	7,228.8	8,464.5
Kati ya hizo: Dhahabu	2,957.5	2,737.1	2,835.1	3,058.9	3,419.6	4,753.9
Bidhaa zisizo rekodiwa	310.4	365.4	399.0	421.6	419.6	306.6
Bidhaa: Zilizoagizwa kutoka nje ya nchi (f.o.t	-7,831.7	-10,003.4	-14,208.7	-13,728.9	-14,195.6	-14,787.7
Urari wa Biashara ya Bidhaa	-1,460.0	-3,247.1	-6,984.9	-6,032.3	-5,074.0	-4,524.8
Huduma: Mapato	2,183.8	3,117.7	4,762.0	6,231.7	6,846.8	7,477.5
Usafirishaji	1,281.7	1,558.1	1,872.0	2,333.4	2,353.4	2,647.6
Utalii	714.5	1,310.3	2,527.8	3,373.8	3,903.1	4,410.6
Huduma zingine	187.5	249.3	362.2	524.4	590.3	419.2
Huduma: Malipo	-1,319.0	-1,607.0	-2,465.4	-2,395.9	-2,795.0	-3,241.8
Usafirishaji	-607.0	-806.4	-1,378.4	-1,326.4	-1,411.9	-1,467.3
Utalii	-203.8	-196.2	-357.5	-477.2	-522.3	-715.5
Huduma zingine	-508.2	-604.4	-729.5	-592.3	-860.9	-1,059.1
Urari wa Biashara ya Huduma	864.7	1,510.7	2,296.6	3,835.9	4,051.7	4,235.7
Urari wa Biashara ya Bidhaa na Huduma	-595.2	-1,736.4	-4,688.3	-2,196.5	-1,022.3	-289.1
Mapato ya vitega uchumi: Yaliyoingia	111.2	102.5	183.9	301.2	311.7	306.2
Mapato ya vitega uchumi: Yaliyotoka	-1,375.7	-1,294.2	-1,577.1	-1,797.7	-2,199.2	-2,356.3
Urari wa Mapato ya Vitega Uchumi	-1,264.5	-1,191.6	-1,393.2	-1,496.6	-1,887.4	-2,050.1
Urari wa Bidhaa, Huduma na Vitega Uchum	-1,859.8	-2,928.0	-6,081.5	-3,693.1	-2,909.7	-2,339.2
Mapato ya Uhamisho wa Mali wa Kawaida: '	453.9	640.1	716.5	1,280.9	1,177.4	899.1
Mapato ya Uhamisho wa Mali wa Kawaida: '	-52.7	-86.4	-117.2	-548.4	-647.5	-609.2
Urari wa Uhamisho wa Mali wa Kawaida	401.2	553.7	599.3	732.5	**529.9**	289.9
B. Urari wa Uhamisho wa Mitaji	**344.3**	**412.1**	**274.0**	**223.4**	318.7	348.9
Uhamisho wa Mitaji: Ulioingia	344.3	412.1	274.0	223.4	318.7	348.9
Serikali	270.4	346.8	208.7	158.0	253.3	289.8
Taasisi zisizo za serikali	73.9	65.3	65.3	65.3	65.3	59.1
Uhamisho wa Mitaji: Uliotoka	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Jumla A na B	-1,114.2	-1,962.1	-5,208.2	-2,737.2	**-2,061.1**	-1,700.5
C. Urari katika Uwekezaji	**910.0**	**4,037.7**	**3,637.5**	**3,604.9**	2,174.0	3,070.1
Uwekezaji wa Moja kwa Moja	943.8	1,190.5	1,437.6	1,648.9	-1,656.0	-1,850.4
Uwekezaji wa Hisa	-3.6	-7.9	24.6	13.9	-26.1	-52.4
Uwekezaji Mwingine	-30.1	2,855.1	2,175.3	1,942.1	544.1	1,272.1
Mali (Assets)	-19.8	-89.8	193.0	-752.5	-924.6	-417.3
Madeni (Liabilities)	-10.3	2,944.9	1,982.3	2,694.6	1,468.7	1,689.4
Jumla. Makundi A hadi C	-204.2	2,075.5	-1,570.7	867.7	**112.9**	1,369.6
D. Makosa na Masahihisho	**-560.7**	**-223.4**	**582.3**	**-815.4**	-42.8	-400.8
Urari wa Malipo Yote	-764.9	1,852.1	-988.4	52.3	**70.1**	968.9
E. Akiba ya Fedha za Kigeni	**764.9**	**-1,852.1**	**988.4**	**-52.3**	-70.1	-968.9
Vipengele vya Kumbukumbu						
Uwiano wa Urari wa Malipo ya Kawaida kwa	-2.3	-3.5	-7.4	-3.7	-2.9	-2.2
Akiba ya Fedha za Kigeni	4,767.7	6,386.0	5,177.2	5,440.1	5,546.9	6,329.0
Akiba ya Fedha za Kigeni (Miezi ya Uagizaji	5.4	4.9	4.2	4.2	4.5	4.9
Kiwango cha Kubadilisha Fedha (mwisho wa	2,298.5	2,297.6	2,308.9	2,506.0	2,374.7	2,450.2
Kiwango cha Kubadilisha Fedha (kwa wasta	2,294.1	2,297.8	2,303.0	2,382.1	2,597.4	2,537.6

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania, Mamlaka ya Mapato Tanzania na Ukokotoaji wa Benki Kuu ya Tanzania.
Tanbihi: p inaashiria takwimu za awali; "---", badiliko linalozidi asilimia 100; f.o.b Mzigo ndani ya chombo

Jedwali A6: Mauzo ya Bidhaa Nje ya Nchi

Dola za Marekani(Milioni)

Bidhaa	Mwaka ulioishia Februari				
	2022	2023	2024	2025	2026p
Bidhaa za kukuza mtaji	1,720.0	2,726.9	2,902.6	2,940.9	3,649.9
Mashine na mitambo	716.2	1,188.8	1,239.3	1,070.9	1,242.3
Vifaa vya usafiri wa viwandani	490.9	877.0	954.3	1,080.8	1,317.9
Mashine na vifaa vya umeme	295.2	330.3	424.9	448.2	607.2
Bidhaa zingine za kukuza mtaji	217.6	330.8	284.0	340.9	482.5
Bidhaa za kati	7,633.2	10,285.0	9,405.8	9,853.5	10,070.0
Malighafi za Viwanda	3,631.6	4,752.3	4,350.6	4,751.8	5,537.6
ambapo Vyuma	960.7	1,021.5	1,200.3	1,196.9	1,378.4
Bidhaa za Plastiki	650.0	731.1	608.4	784.3	825.5
Mbolea	183.3	597.2	358.1	354.8	462.0
Mafuta na Vilainishi	2,227.3	3,570.8	2,875.4	2,720.5	2,151.4
ambapo Bidhaa za petroli zilizochujwa	2,118.8	3,382.4	2,675.5	2,529.7	2,110.2
Vifaa	928.5	931.7	1,016.2	1,116.6	1,124.6
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya viwandani	638.0	753.5	820.6	895.8	820.5
ambapo Ngano	248.4	343.1	389.0	325.0	368.9
Mafuta ya Kula-ghafi na Mafuta ya kula yaliyosafishwa	188.7	144.0	154.5	145.6	195.2
Sukari ya Matumizi Viwandani	117.4	123.9	135.3	166.8	158.5
Magari ya Binafsi	202.6	271.8	342.0	367.1	429.4
Bidhaa za Matumizi ya kawaida	1,219.4	1,352.4	1,479.9	1,437.2	1,547.3
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya kawaida	173.7	191.7	231.9	219.4	189.3
Vifaa vya usafiri wa kawaida	119.1	156.5	144.0	166.9	216.7
ambapo Pikipiki na baisikeli zenye mota	105.6	136.7	126.3	147.3	188.4
Bidhaa nyingine za Matumizi ya kawaida	926.6	1,004.2	1,103.9	1,053.2	1,141.3
ambapo Bidhaa za Dawa	322.8	329.0	317.8	262.0	305.5
Dawa za Kuua Wadudu na bidhaa kama hizo	110.2	140.0	208.9	165.6	187.8
Sabuni na Sabuni za Kusafishia	66.5	69.5	59.9	60.5	39.2
Nguo za vitambaa	47.7	55.6	57.4	50.8	58.7
Viatu na Bidhaa Zingine	45.9	50.3	52.2	60.5	56.8
Karatasi na Bidhaa za Karatasi	25.3	25.5	29.9	27.5	35.9
Jumla	10,572.6	14,364.3	13,788.2	14,231.7	15,267.1

Chanzo: Mamlaka ya mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A7: Bidhaa Zilizoagizwa Kutoka Nje ya Nchi

Dola za Marekani (Milioni)

	Mwaka ulioishia Februari				
Bidhaa	2022	2023	2024	2025	2026p
Bidhaa za kukuza mtaji	1,720.0	2,726.9	2,902.6	2,940.9	3,649.9
Mashine na mitambo	716.2	1,188.8	1,239.3	1,070.9	1,242.3
Vifaa vya usafiri wa viwandani	490.9	877.0	954.3	1,080.8	1,317.9
Mashine na vifaa vya umeme	295.2	330.3	424.9	448.2	607.2
Bidhaa zingine za kukuza mtaji	217.6	330.8	284.0	340.9	482.5
Bidhaa za kati	7,633.2	10,285.0	9,405.8	9,853.5	10,070.0
Malighafi za Viwanda	3,631.6	4,752.3	4,350.6	4,751.8	5,537.6
ambapo Vyuma	960.7	1,021.5	1,200.3	1,196.9	1,378.4
Bidhaa za Plastiki	650.0	731.1	608.4	784.3	825.5
Mbolea	183.3	597.2	358.1	354.8	462.0
Mafuta na Vilainishi	2,227.3	3,570.8	2,875.4	2,720.5	2,151.4
ambapo Bidhaa za petroli zilizochujwa	2,118.8	3,382.4	2,675.5	2,529.7	2,110.2
Vifaa	928.5	931.7	1,016.2	1,116.6	1,124.6
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya viwandani	638.0	753.5	820.6	895.8	820.5
ambapo Ngano	248.4	343.1	389.0	325.0	368.9
Mafuta ya Kula-ghafi na Mafuta ya kula yaliyosafishwa	188.7	144.0	154.5	145.6	195.2
Sukari ya Matumizi Viwandani	117.4	123.9	135.3	166.8	158.5
Magari ya Binafsi	202.6	271.8	342.0	367.1	429.4
Bidhaa za Matumizi ya kawaida	1,219.4	1,352.4	1,479.9	1,437.2	1,547.3
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya kawaida	173.7	191.7	231.9	219.4	189.3
Vifaa vya usafiri wa kawaida	119.1	156.5	144.0	166.9	216.7
ambapo Pikipiki na baisikeli zenye mota	105.6	136.7	126.3	147.3	188.4
Bidhaa nyingine za Matumizi ya kawaida	926.6	1,004.2	1,103.9	1,053.2	1,141.3
ambapo Bidhaa za Dawa	322.8	329.0	317.8	262.0	305.5
Dawa za Kuua Wadudu na bidhaa kama hizo	110.2	140.0	208.9	165.6	187.8
Sabuni na Sabuni za Kusafishia	66.5	69.5	59.9	60.5	39.2
Nguo za vitambaa	47.7	55.6	57.4	50.8	58.7
Viatu na Bidhaa Zingine	45.9	50.3	52.2	60.5	56.8
Karatasi na Bidhaa za Karatasi	25.3	25.5	29.9	27.5	35.9
Jumla	10,572.6	14,364.3	13,788.2	14,231.7	15,267.1

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A8: Bei za Bidhaa Ulimwenguni

	Bei ya wastani ya mafuta ghafi ya nishati(Dola za Marekani kwa pipa)	Mafuta ghafi ya nishati soko la Brent (Dola za Marekani kwa pipa)	Mafuta ghafi ya nishati soko la Dubai (Dola za Marekani kwa pipa)	Kahawa aina ya Arabika (Dola za Marekani kwa kilo)	Kahawa aina ya Robusta (Dola za Marekani kwa kilo)	Bei ya wastani ya chai Dola za Marekani kwa kilo)	Bei ya Chai kwa Mombasa (Dola za Marekani kwa kilo)	Mafuta ya mawese (Dola za Marekani kwa kilo)	Ngano ngumu (Dola za Marekani kwa tani)	Tumbaku (Dola za Marekani kwa tani)	Pamba, Kielelezo A (Dola za Marekani kwa kilo)	Mbolea aina ya DAP (Dola za Marekani kwa tani)	Mbolea aina ya Urea (Dola za Marekani kwa tani)	Dhahabu (Dola za Marekani kwa wakia)
Jan-24	77.67	80.23	78.86	4.47	3.26	2.66	2.20	844.90	283.91	5,533.84	2.03	596.25	335.38	2,034.04
Feb-24	80.55	83.76	81.18	4.60	3.38	2.71	2.23	856.93	278.50	5,534.96	2.20	583.81	351.25	2,023.24
Mar-24	83.55	85.45	84.70	4.61	3.66	2.69	2.15	942.92	274.83	5,608.24	2.20	617.50	330.00	2,158.01
Apr-24	88.01	90.05	89.39	5.27	4.23	3.03	2.31	935.69	272.30	5,674.49	1.99	545.00	320.00	2,331.45
May-24	81.45	82.00	83.53	5.08	4.04	3.20	2.17	859.15	289.42	5,629.87	1.91	522.00	284.80	2,351.13
Jun-24	81.21	82.56	82.17	5.48	4.50	3.22	2.14	873.67	265.55	5,754.61	1.83	543.00	336.25	2,326.44
Jul-24	83.26	85.30	83.94	5.67	4.73	3.30	2.20	896.09	260.26	6,015.53	1.79	539.40	342.50	2,398.20
Aug-24	78.12	80.86	77.95	5.76	4.73	3.22	2.20	932.63	250.85	5,998.60	1.76	546.00	342.50	2,470.15
Sep-24	72.42	74.29	73.43	6.12	5.33	3.27	2.10	982.83	269.69	6,078.93	1.82	554.75	337.50	2,570.55
Oct-24	73.97	75.66	74.65	6.10	4.89	3.15	2.07	1,077.25	272.85	6,166.26	1.84	573.44	374.75	2,690.08
Nov-24	72.29	74.40	72.79	6.72	4.98	3.09	2.24	1,168.59	253.75	6,338.63	1.80	574.50	352.30	2,651.13
Dec-24	72.31	73.83	73.31	7.57	5.22	2.96	2.19	1,189.73	252.17	6,458.25	1.76	568.33	352.00	2,648.01
Jan-25	78.16	79.21	80.14	7.81	5.41	2.73	2.24	1,070.31	254.09	6,519.40	1.72	582.70	380.50	2,709.69
Feb-25	73.82	75.16	74.97	9.05	5.81	2.69	2.25	1,067.27	264.61	6,735.77	1.72	603.75	436.50	2,894.73
Mar-25	70.70	72.57	71.71	8.92	5.69	2.69	2.22	1,067.60	255.37	6,812.98	1.71	615.13	394.50	2,983.25
Apr-25	65.91	67.75	66.89	8.64	5.43	2.91	2.11	994.37	249.58	6,870.88	1.73	635.00	386.88	3,217.64
May-25	62.75	64.21	63.01	8.77	5.24	3.02	1.91	907.58	237.00	6,924.04	1.72	669.20	392.00	3,309.49
Jun-25	69.15	71.45	68.50	8.01	4.33	2.99	2.00	935.39	240.05	6,986.51	1.73	715.38	420.50	3,352.66
Jul-25	69.19	70.95	69.23	7.18	3.69	3.02	2.05	976.38	234.96	7,025.30	1.74	736.00	496.00	3,340.15
Aug-25	66.72	68.20	67.87	8.08	4.39	3.04	2.14	1,026.12	231.14	7,054.14	1.73	795.10	507.70	3,368.03
Sep-25	66.46	67.95	67.75	8.83	4.66	2.94	2.08	1,036.74	233.76	6,949.32	1.72	780.63	461.13	3,667.68
Oct-25	63.04	64.65	64.30	8.90	4.74	3.01	2.23	1,038.09	230.78	6,929.76	1.68	754.00	394.40	4,058.33
Nov-25	62.34	63.61	63.83	9.05	4.74	2.99	2.27	983.40	245.85	6,838.56	1.66	708.25	409.25	4,087.19
Dec-25	60.88	62.72	61.98	8.40	4.20	2.88	2.26	980.12	242.80	é	1.63	627.50	392.50	4,309.23
Jan-26	63.65	66.77	63.91	8.02	4.24	2.73	2.26	997.82	249.90	é	1.64	619.20	415.40	4,752.75
Feb-26	68.01	71.11	68.36	7.08	3.96	2.70	2.34	1,041.60	257.55	é	1.63	626.50	472.00	5,019.97

Source: World Bank.org/en/research/coMNodity-MBrkets

Jedwali A9(i): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, badiliko la miezi kumi na mbili (Makundi maalumu)

Kizio: 2020=100

Kipindi	Fahirisi Bidhaa Zote	Vyakula na Vinywaji Baridi	Vinywaji Vikali na Tumbaku	Nguo, Mavazi na Viatu	Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	Afya	Usafiri	Habari na Mawasiliano	Burudani, Michezo na Utamaduni	Elimu	Migahawa na Huduma za Malazi	Bima na Huduma za Kifedha	Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko
Mizania(%)	100.0	28.2	1.9	10.8	15.1	7.9	2.5	14.1	5.4	1.6	2	7	2	2
2024-Januari	3.0	1.5	4.1	2.8	4.9	3.3	1.8	3.3	1.0	3.8	3	5	1	7
Februari	3.0	1.8	4.2	2.7	5.0	3.5	2.1	2.9	1.9	3.6	3	5	1	7
Machi	3.0	1.4	4.3	2.4	4.8	3.6	2.1	4.4	1.9	3.4	3	4	2	7
Aprili	3.1	1.4	4.0	2.1	4.0	3.3	2.0	5.1	1.8	3.3	3	4	2	8
Mei	3.1	1.6	3.4	2.0	5.2	3.3	2.0	5.0	1.7	3.4	3	3	2	8
Juni	3.1	0.9	3.2	1.8	6.6	3.5	1.9	5.2	1.7	3.3	3	3	2	7
Julai	3.0	1.8	4.2	2.7	5.0	3.5	2.1	2.9	1.9	3.6	3	5	1	7
Agosti	3.1	2.8	2.2	1.8	5.3	1.9	1.7	4.3	1.2	2.6	3	3	1	6
Septemba	3.1	2.5	2.2	1.9	5.8	2.1	1.8	4.3	1.1	2.5	3	3	1	6
Oktoba	3.0	2.5	2.3	2.0	5.4	2.1	1.8	3.6	1.3	2.3	3	3	1	6
Novemba	3.0	3.3	1.8	1.6	4.1	2.1	1.8	3.8	1.2	2.0	3	3	1	6
Desemba	3.1	4.6	2.2	1.2	2.9	2.1	1.9	3.5	1.0	2.0	3	3	1	5
2025-Januari	3.1	5.3	3.6	1.9	2.2	2.2	1.4	2.4	0.8	1.7	5	2	1	3
Februari	3.2	5.0	3.5	2.0	3.1	2.2	1.2	3.2	0.0	1.7	4	2	1	3
Machi	3.3	5.4	3.5	2.0	3.8	2.2	1.4	2.1	0.1	1.6	4	2	1	3
Aprili	3.2	5.3	3.4	2.0	3.8	2.3	1.5	2.1	0.1	1.7	4	2	1	3
Mei	3.2	5.6	3.4	2.0	3.4	2.3	1.7	1.7	0.1	1.5	3	2	1	2
Juni	3.3	7.3	3.5	2.0	1.7	2.0	1.8	1.6	0.0	1.4	3	1	1	2
Julai	3.3	7.6	3.0	1.9	1.3	2.4	1.6	1.2	0.2	1.0	3	1	1	2
Agosti	3.4	7.7	2.9	1.7	2.1	2.4	1.3	1.4	0.4	1.4	3.0	0.9	0.6	2.3
Septemba	3.4	7.0	3.6	1.9	2.3	2.8	1.2	2.1	0.2	0.8	2.9	1.0	0.4	2.3
Oktoba	3.5	7.4	3.6	2.0	2.4	3.1	1.2	1.7	0.3	1.0	3.0	1.0	0.4	1.6
Novemba	3.4	6.6	3.5	2.0	2.2	3.0	1.3	2.9	0.3	0.4	3.0	1.0	0.3	1.7
Desemba	3.6	6.7	3.4	2.0	2.3	3.0	1.3	4.1	0.5	0.3	2.9	0.9	0.4	1.2
2026-Januari	3.3	5.7	2.2	1.2	2.3	2.7	1.1	4.2	0.9	0.6	0.4	1.1	0.5	3.2
Februari	3.2	5.7	2.1	1.1	1.7	2.5	0.9	4.0	1.1	0.6	0.3	1.7	0.3	3.2

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (ii): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, badiliko la miezi kumi na mbili (Makundi Mengine)

Kizio: 2020=100

Kipindi	Faharisi ya Bidhaa za Msingi	Fahirisi Isiyojumuisha Fahirishi za Bidhaa za Msingi	Fahirisi za Mafuta, Nishati na Bili za Maji	Fahirisi za Huduma	Fahirisi za Bidhaa	Fahirisi za Bidhaa na Huduma za Elimu	Fahirisi za Bidhaa zote Isipokuwa Chaakula na Vinywaji Visivyo na Kilevi
Mizania (%)	73.9	26.1	5.7	37.2	62.8	4.1	71.8
2024-Januari	3.2	2.2	6.6	3.4	2.7	3.0	2.8
Februari	3.7	1.4	7.2	3.0	3.0	2.9	3.5
Machi	3.9	0.9	6.6	3.3	2.8	3.0	3.7
Aprili	3.9	1.4	9.3	3.3	3.1	3.1	3.9
Mei	3.6	2.1	9.8	3.0	3.2	3.5	3.7
Juni	3.6	1.8	13.5	2.9	3.2	3.7	4.0
Julai	3.3	2.2	14.6	2.5	3.2	3.0	3.8
Agosti	3.2	3.1	11.2	2.3	3.6	2.8	3.3
Septemba	3.2	3.0	11.5	2.3	3.6	3.0	3.4
Oktoba	3.2	2.4	9.7	2.2	3.5	2.9	3.2
Novemba	3.3	2.1	5.7	2.3	3.3	3.1	2.9
Desemba	3.3	3.3	5.3	1.6	3.8	2.9	2.5
2025-Januari	2.7	4.0	3.5	1.0	4.2	4.0	2.1
Februari	2.5	5.0	5.4	1.4	4.2	4.0	2.4
Machi	2.2	6.0	7.9	1.0	4.5	4.0	2.3
Aprili	2.2	5.7	7.3	1.1	4.3	3.8	2.3
Mei	2.1	5.6	6.1	1.0	4.2	3.2	2.1
Juni	1.9	7.1	2.1	0.9	4.7	2.9	1.7
Julai	1.9	7.1	1.0	0.8	4.7	2.8	1.5
Agosti	2.0	7.3	2.6	0.8	4.9	2.8	1.6
Septemba	2.2	6.7	3.7	1.3	4.7	2.5	1.9
Oktoba	2.1	7.3	4.0	1.0	5.0	2.6	1.9
Novemba	2.3	6.2	3.8	1.6	4.4	2.4	2.1
Desemba	2.3	6.2	3.8	1.6	4.4	2.4	2.1
2026-Januari	2.2	6.0	5.2	4.6	2.1	3.9	2.2
Februari	2.1	5.9	2.8	2.2	3.7	0.3	2.1

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (iii): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara), badiliko la mwezi mmoja (Makundi Maalumu)

Kizio 2020 =100

Kipindi	Fahirisi Bidhaa Zote	Vyakula na Vinywaji Baridi	Vinywaji Vikali na Tumbaku	Nguo, Mavazi na Viatu	Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	Afya	Usafiri	Habari na Mawasiliano	Burudani, Michezo na Utamaduni	Elimu	Migahawa na Huduma za Malazi	Bima na Huduma za Kifedha	Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko
Weight (%)	100.0	28.2	1.9	10.8	15.1	7.9	2.5	14.1	5.4	1.6	2.0	6.6	2.1	2.1
2024-Januari	0.7	0.5	0.0	0.1	0.9	0.2	0.7	1.1	0.1	0.5	1.6	1.3	0.3	3.0
Februari	0.5	1.6	0.2	0.1	0.1	0.1	0.4	-0.5	0.8	0.1	0.5	-0.1	0.3	-0.1
Machi	0.8	1.5	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	1.6	0.0	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2
Aprili	0.5	0.8	0.2	0.1	0.8	0.1	0.0	0.3	0.0	0.1	0.0	0.5	0.0	0.4
Mei	0.1	-0.3	0.2	0.1	0.5	0.2	0.0	0.3	0.1	0.3	0.9	0.0	0.1	1.0
Juni	0.1	-0.9	0.0	0.2	1.9	0.3	0.0	0.1	0.1	0.0	0.2	0.5	0.1	0.0
Julai	-0.2	-1.1	0.6	0.1	-0.1	0.3	0.3	0.3	-0.1	0.3	0.0	0.3	0.0	0.0
Agosti	-0.2	-0.1	0.4	0.1	-1.3	0.0	0.2	0.0	-0.1	-0.2	0.0	0.0	0.0	-0.1
Septemba	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.4	0.0	0.0	0.2	0.0
Oktoba	-0.3	-0.5	0.0	-0.1	-0.6	0.0	0.0	-0.3	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.5
Novemba	0.4	1.2	0.1	0.1	0.1	0.3	0.0	0.1	0.1	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1
Desemba	1.9	0.5	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.2	0.7
2025-Januari	0.6	1.2	1.4	0.8	0.2	0.3	0.3	0.0	-0.1	0.3	2.9	0.1	0.0	0.9
Februari	0.6	1.2	0.1	0.2	0.9	0.1	0.2	0.3	0.0	0.1	0.2	0.0	0.2	0.1
Machi	0.8	1.9	0.1	0.2	0.9	0.3	0.2	0.4	0.1	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2
Aprili	0.4	0.7	0.1	0.0	0.8	0.2	0.2	0.4	0.0	0.1	0.0	0.3	0.2	0.1
Mei	0.1	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	-0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	0.0	0.0
Juni	0.3	0.7	0.1	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Julai	-0.3	-0.8	0.1	0.0	-0.4	0.6	0.1	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Agosti	-0.1	0.0	0.4	-0.1	-0.6	0.0	-0.1	0.1	0.1	0.2	-0.2	0.0	0.0	0.2
Septemba	-0.6	0.6	0.3	0.3	0.6	0.0	0.9	0.0	-0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
Oktoba	-0.2	0.0	0.1	-0.5	0.3	0.0	-0.7	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.2	-0.2
Novemba	0.3	0.4	0.1	0.1	-0.2	0.2	0.1	1.3	0.0	-0.2	0.0	0.1	-0.1	0.3
Desemba	0.9	2.0	0.4	0.2	0.5	0.2	0.1	1.4	0.2	-0.1	0.0	0.0	0.1	-0.3
2026-Januari	0.2	0.3	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	0.2	0.2	0.6	0.3	0.3	0.1	2.9
Februari	0.5	1.2	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1	0.1	0.6	0.1	0.0

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (iv): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, badiliko la mwezi mmoja (Makundi Mengine)

Kizio 2020 =100

Kipindi	Faharisi ya Bidhaa za Msingi	Fahirisi Isiyojumuisha Fahirishi za Bidhaa za Msingi	Fahirisi za Mafuta, Nishati na Bili za Maji	Fahirisi za Huduma	Fahirisi za Bidhaa	Fahirisi za Bidhaa na Huduma za Elimu	zote Isipokuwa Chaakula na Vinywaji Visivyo na Kilevi
Mizania (%)	73.9	26.1	5.7	37.2	62.8	4.1	71.8
2024-Januari	0.7	0.4	1.7	0.9	0.4	0.9	0.0
Februari	0.5	0.5	0.2	-0.3	0.9	0.2	0.0
Machi	0.4	1.6	0.5	0.5	0.9	0.1	0.5
Aprili	0.2	1.3	2.4	0.1	0.8	0.2	0.3
Mei	0.2	-0.1	1.2	0.2	0.1	0.6	0.3
Juni	0.2	-0.4	4.1	0.2	0.0	0.3	0.5
Julai	0.1	-1.1	-0.3	0.1	-0.4	0.1	0.1
Agosti	-0.1	-0.6	-2.9	0	-0.3	0	-0.3
Septemba	0.1	0.1	-0.2	0	0.1	0.3	-0.3
Oktoba	-0.1	-0.9	-1.7	-0.1	-0.4	-0.2	-0.3
Novemba	0.3	0.9	-0.2	0.1	0.7	0.2	0.1
Desemba	0.3	1.7	0.5	0.1	1.1	0.2	0.2
2025-Januari	0.5	1	-0.1	0.3	0.8	2	0.3
Februari	0.2	1.6	2.3	0.1	0.9	0.2	0.3
Machi	0.2	2.5	2.8	0.1	1.2	0.1	0.4
Aprili	0.2	1	1.9	0.2	0.5	0	0.3
Mei	0.2	-0.2	0	0	0.1	0	0.1
Juni	0.0	1.0	0.2	0.0	0.4	0.0	0.1
Julai	0.1	-1.1	-1.3	0.0	-0.4	0.0	0.0
Agosti	0.0	-0.4	-1.4	0.0	-0.1	0.0	-0.1
Septemba	-0.5	-0.9	0.4	-0.1	0.1	-0.6	0.4
Oktoba	-0.1	-0.4	-1.4	-0.3	-0.1	-0.2	-0.2
Novemba	0.5	-0.1	-0.5	0.6	0.2	0.1	0.3
Desemba	0.4	2.2	1.3	0.5	1.2	-0.1	0.5
2026-Januari	0.2	0.4	-0.1	0.3	0.2	0.3	0.2
Feb	0.1	1.4	0.5	0.2	0.6	0.1	0.2

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A10: Mwendo wa Deni la Taifa

Dola za Marekani Milioni

Mchanganuo	Feb-25	Mac-25	Apr-25	Mei-25	Jun-25	Jul-25	Ago-25	Sep-25	Okt-25	Nov-25	Dis-25	Jan-26[r]	Feb-26[p]
1. Jumla ya deni lote la nje lililokubaliwa[2]	36,616.6	37,117.4	37,606.7	38,234.6	39,074.9	39,252.1	39,664.2	39,676.4	40,135.5	39,521.2	40,232.8	40,970.9	40,930.4
Deni la nje (lililokwishatolewa na linalodaiwa)	32,148.0	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,334.4
Deni ambalo bado halijatolewa	4,468.6	4,489.6	4,513.8	5,332.0	5,021.9	4,798.1	5,319.2	4,722.9	4,914.0	4,841.3	5,208.9	5,593.7	5,595.9
2. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya wakopeshaji[2]	32,148.0	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,334.4
Deni la nchi washirika (Bilateral)	1,272.2	1,327.6	1,385.3	1,347.6	1,429.1	1,398.5	1,433.5	1,463.8	1,447.8	1,428.9	1,434.3	1,511.3	1,501.1
Deni la mashirika ya kimataifa (Multilateral)	18,335.1	18,602.0	18,931.8	18,973.9	19,721.2	19,990.3	20,108.8	20,291.1	20,359.7	20,298.1	20,593.7	20,765.1	20,707.6
Deni la kibiashara	11,557.7	11,744.3	11,869.4	11,693.6	12,024.9	12,182.2	11,906.4	12,293.0	12,524.0	12,289.5	12,330.2	12,427.9	12,452.9
Mikopo ya mauzo ya nje (Export credits)	983.0	953.9	906.4	887.5	877.8	883.0	896.3	905.7	890.0	663.4	665.7	672.9	672.9
3. Deni la nje kwa mujibu wa aina wakopaji[2]	32,148.0	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,334.4
Serikali kuu	26,317.1	26,712.0	27,236.1	27,047.6	28,164.9	28,357.7	28,539.9	29,078.6	29,015.0	29,030.3	29,243.5	29,606.9	29,560.2
Mashirika ya umma	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	0.0	0.0
Sekta binafsi	5,827.2	5,912.1	5,853.1	5,851.2	5,884.3	6,092.5	5,801.4	5,871.2	6,202.8	5,645.8	5,776.7	5,770.3	5,774.3
4. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya sarafu[2]	32,148.0	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,334.4
Dola ya Marekani	21,730.4	21,944.2	22,029.3	21,907.5	22,471.6	22,811.3	22,573.6	23,141.4	23,506.4	22,973.2	23,200.4	23,322.2	23,317.8
Sarafu ya Umoja wa Ulaya (Euro)	5,384.6	5,525.1	5,753.0	5,692.2	6,018.2	6,041.5	6,126.7	6,160.5	6,110.1	6,092.5	6,156.0	6,274.6	6,255.8
Yuan ya China	2,029.8	2,057.7	2,113.6	2,098.1	2,189.5	2,203.8	2,221.0	2,219.5	2,221.1	2,219.0	2,247.8	2,306.3	2,306.3
Sarafu nyinginezo	3,003.2	3,100.7	3,197.1	3,204.9	3,373.6	3,397.3	3,423.7	3,432.1	3,383.9	3,395.1	3,419.8	3,474.1	3,454.6
4. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya matumizi[2]	32,148.0	32,627.8	33,092.9	32,902.6	34,053.0	34,454.0	34,345.0	34,953.6	35,221.5	34,679.9	35,023.9	35,377.2	35,334.4
Urari wa malipo yote ya nje, na bajeti (BOP and budget support)	6,713.2	6,747.1	6,834.6	6,818.3	7,454.4	7,748.1	7,775.1	7,912.9	7,968.7	7,948.2	7,949.9	7,982.8	7,959.6
Usafirishaji na mawasiliano	6,813.0	6,975.5	7,129.9	7,100.7	7,193.0	7,271.7	7,293.9	7,641.8	7,514.6	7,569.9	7,619.9	7,711.8	7,738.7
Kilimo	1,552.5	1,600.3	1,647.3	1,680.5	1,810.0	1,796.6	1,805.2	1,809.1	1,797.0	1,788.5	1,842.8	1,871.1	1,878.0
Nishati na madini	4,213.9	4,262.5	4,268.2	4,242.5	4,420.2	4,452.0	4,480.2	4,481.4	4,323.7	4,122.5	4,188.5	4,248.3	4,242.2
Viwanda	1,145.1	1,172.5	1,173.8	1,171.3	1,175.8	1,188.0	826.9	830.9	1,352.1	1,266.8	1,322.6	1,320.2	1,321.0
Huduma za kijamii na elimu	6,424.6	6,526.0	6,670.9	6,713.8	6,776.5	6,761.7	6,826.8	6,855.3	6,738.8	6,726.9	6,772.0	6,869.4	6,830.1
Fedha na bima	1,459.0	1,423.5	1,387.1	1,381.1	1,386.5	1,401.4	1,415.6	1,459.9	1,484.6	1,280.9	1,302.9	1,255.4	1,253.4
Utalii	511.9	587.8	591.7	591.6	590.0	582.6	590.2	583.2	608.4	594.2	629.2	635.9	634.5
Ardhi, majengo na ujenzi	1,545.6	1,548.7	1,572.7	1,504.1	1,504.8	1,494.4	1,544.3	1,547.8	1,768.6	1,742.9	1,748.1	1,743.0	1,742.6
Nyinginezo	1,769.3	1,783.9	1,816.8	1,698.7	1,741.9	1,757.6	1,786.8	1,831.2	1,665.0	1,639.3	1,648.0	1,739.3	1,734.3
6. Deni la nje lililopokelewa[1] (Disbursements[1])	726.4	421.9	133.9	112.9	1,161.9	497.2	119.5	606.1	171.1	228.9	274.1	143.5	83.8
Serikali kuu	496.6	286.4	96.2	102.6	1,093.3	404.6	90.4	567.5	154.8	144.0	246.6	131.8	75.8
Mashirika ya umma	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sekta binafsi	229.8	135.6	37.7	10.3	68.6	92.6	29.1	38.7	16.2	84.8	27.5	11.7	8.0
7. Ulipaji wa deni la nje[1]	116.5	143.4	155.5	404.7	259.1	122.3	85.6	130.9	344.3	110.1	183.5	99.0	98.9
Mtaji (Principal)	66.7	96.4	142.3	286.2	185.4	92.7	32.9	75.3	262.0	76.4	136.8	81.5	35.4
Riba	49.7	47.0	13.2	118.4	73.7	29.6	52.6	55.6	82.3	33.7	46.7	17.5	63.5
Malipo mengine	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8. Mtiririko halisi wa deni la nje[1] (Net flows on external d	659.7	325.5	-8.4	-173.4	976.6	404.5	86.6	530.8	-90.9	152.5	137.3	61.9	48.4
9. Uhamisho halisi wa deni la nje[1] (Net transfers on exte	609.9	278.5	-21.7	-291.8	902.8	374.9	33.9	475.2	-173.2	118.8	90.6	44.4	-15.1
10. Madeni ya nje yaliyochelewa kulipwa kwa mujibu wa aina ya wadai[2]	1,997.9	2,046.6	2,123.7	2,151.0	2,415.0	2,588.8	2,219.9	2,351.3	2,823.1	1,795.3	2,093.6	2,111.8	2,160.0
Mtaji uliochelewa kulipwa (Principal Arrears)	1,357.9	1,390.1	1,452.1	1,467.5	1,702.7	1,862.6	1,552.3	1,662.7	2,010.9	1,349.5	1,588.7	1,597.2	1,635.3
Deni la nchi washirika (Bilateral)	156.5	156.8	157.0	140.9	141.4	141.1	139.8	171.1	175.1	183.1	184.0	187.8	189.0
Deni la mashirika ya fedha ya kimataifa	51.1	51.9	53.0	53.0	167.7	168.1	168.1	169.6	177.3	66.9	85.6	0.8	0.8
Deni la kibiashara	936.2	962.7	1,021.1	1,047.7	1,090.7	1,247.2	916.1	994.7	1,344.3	954.6	1,148.5	1,231.3	1,263.6
Mikopo ya mauzo ya nje	214.1	218.8	221.1	225.9	302.9	306.2	328.3	327.3	314.3	144.9	170.6	177.4	182.0
Riba iliyochelewa kulipwa (Interest Arrears)	640.1	656.4	671.6	683.5	712.3	726.1	667.6	688.6	812.2	445.8	504.9	514.6	524.7
Deni la nchi washirika (Bilateral)	77.3	77.5	78.0	78.4	78.7	78.6	78.7	78.7	78.7	79.0	80.1	80.3	80.2
Deni la mashirika ya fedha ya kimataifa	31.0	32.0	33.8	33.8	35.5	41.0	44.2	44.8	46.7	33.8	37.0	23.2	22.9
Deni la kibiashara	360.3	373.5	383.8	392.6	414.2	421.7	345.2	364.0	494.4	290.3	338.8	358.4	365.6
Mikopo ya mauzo ya nje	171.5	173.5	176.1	178.7	183.9	184.8	199.5	201.1	192.5	42.7	49.0	52.8	55.9
11. Jumla ya deni la nje la Serikali na sekta binafsi	32,788.0	33,284.3	33,764.5	33,586.1	34,765.3	35,180.1	35,012.6	35,642.2	36,033.7	35,125.7	35,528.8	35,891.9	35,859.1
12. Jumla ya deni la ndani la Serikali	13,177.2	12,926.7	12,974.0	13,219.8	13,631.1	13,886.2	15,073.3	15,334.2	15,620.1	15,742.5	15,485.0	15,329.1	15,253.7
13. Jumla ya deni	45,965.2	46,210.9	46,738.5	46,805.9	48,396.3	49,066.3	50,085.9	50,976.4	51,653.8	50,868.2	51,013.8	51,221.0	51,112.8
Kiwango cha ubadilishaji fedha, mwishoni wa kipindi (TZS/USD)	2,581.3	2,650.0	2,679.2	2,685.6	2,604.6	2,545.8	2,463.3	2,442.8	2,451.6	2,436.8	2,447.5	2,518.1	2,542.5

Chanzo: Wizara ya Fedha, na Benki Kuu ya Tanzania

Tanbihi: Madeni yaliyochelewa kulipwa kwenye mashirika ya kimataifa ni yale yanayodaiwa kwa sekta binafsi;[1] inaashiria mtiririko wa deni katika kipindi husika; [2] inahusu hali ya deni mwishoni mwa kipindi; r ni takwimu zilizorekebishwa; na p ni takwimu za awali.

Tafsiri ya dhana Muhimu

Ujazi wa fedha

Hujumuisha fedha zote zilizo kwenye mzunguko, nje ya mfumo wa kibenki na amana zote za wakazi wa hapa nchini zilizo kwenye mabenki. Kwa Tanzania ujazi wa fedha hutafsiriwa katika ngazi tatu ambazo ni ; Ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1), Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2) na Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3).

Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)

Ujazi wa fedha unaojumuisha ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2) na amana za fedha za kigeni zilizowekwa na wakazi kwenye benki ndani ya nchi.

Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)

Hii inajumuisha ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1) pamoja na amana za akiba na za muda maalumu zilizo katika shilingi, zilizowekwa katika mabenki hapa nchini.

Ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1)

Hujumuisha fedha zilizo kwenye mzunguko, nje ya mfumo wa kibenki pamoja na amana za hundi za wakazi zilizo katika mabenki.

Fedha taslim (M0)

Hujumuisha fedha zote zilizo kwenye mzunguko nje ya mfumo wa benki, fedha taslimu katika hifadhi za mabenki na amana za mabenki zilizowekwa Benki Kuu katika shilingi ya Tanzania. Aidha fedha hizi hujulikana kama fedha za msingi.

Riba ya Benki Kuu

Ni kiwango cha riba kinachoamuliwa na Kamati ya Sera ya Fedha na kutumiwa na Benki Kuu kusimamia, kuashiria na kutekeleza sera ya fedha.

Fedha zilizo nje ya mfumo wa kibenki

Hujumuisha noti na sarafu za shilingi ya Tanzania zinazozunguka nje ya mfumo wa benki. Fedha hizi hujuimusiaha fedha zote zilizo nje ya Benki Kuu ya Tanzania na taasisi nyingine za fedha.

Riba inayotumika kuthmini dhamana za serikali kabla ya kuiva

Kiwango cha riba ambacho Benki Kuu ya Tanzania inatumia katika kufanya tathmini fedha inayotakiwa kulipwa pale mwekezaji anapotaka kurejesha dhamana za Serikali (*Treasury bills*) kwa madhumuni ya kupata fedha. Kiwango hiki hukokotolewa kwa kuongeza kipengele cha ziada (*loaded factor*) juu ya riba ya Benki Kuu. Kipengele hiki huamuliwa na kuidhinishwa na Kamati ya Sera ya Fedha (*MPC*) kulingana na hali ya ukwasi katika uchumi.

Kiwango cha kubadilisha fedha

Ni bei ambayo sarafu moja inaweza kununuliwa na sarafu nyingine, kwa mfano, shilingi ya Tanzania (TZS) kwa dola ya Marekani (USD).

Deni la taifa

Ni jumla ya madai yote kwa Serikali na sekta binafsi.

Deni la umma

Deni linalolipwa au lililodhaminiwa na Serikali Kuu. Deni la umma la Tanzania linajumuisha vipengele viwili vikuu: deni la ndani (linalokopwa hasa kugharamia nakisi ya bajeti) na deni la nje (linalokopwa kimsingi kugharamia miradi ya maendeleo). Deni la nje linajumuisha madeni ambayo Serikali Kuu inadaiwa na wadai wa nje, pamoja na madeni ya nje wa idara na wakala wa Serikali ambayo yamedhaminiwa na Serikali Kuu.

Deni la nje

Ni jumla ya mikopo iliyokopwa na wakazi wa nchi kutoka kwa wakopeshaji wa nje kupitia benki za biashara, serikali za kigeni, au taasisi za kifedha za kimataifa. Hujumuisha deni la nje la umma na la sekta binafsi la muda mrefu. Deni hili pia hujumuisha matumizi ya mikopo ya Shirika la Fedha la Kimataifa (IMF), na mikopo ya muda mfupi (yenye muda wa ukomavu wa mwaka mmoja au chini ya hapo), pamoja na malimbikizo ya riba ya ya mikopo ya muda mrefu.

Mfumuko wa bei

Kiwango ambacho wastani wa bei za bidhaa na huduma katika uchumi huongezeka kwa kipindi fulani. Kiwango hiki huwa kinawasilishwa kwa asilimia. Aidha, ongezeko la mfumuko wa bei huashiria kupungua kwa nguvu ya kununua au thamani ya fedha ya nchi husika.

Mfumuko wa bei wa msingi

Ni kasi ya mabadiliko ya bei za bidhaa na huduma, zisizohusisha nishati, vyakula visivyochakatwa na huduma za umeme na maji kwa kipindi maalum. Bidhaa za vyakula visivyochakatwa, nishati, huduma za umeme na maji hazijumishwi kwa kuwa bei zake hubadilikabadilika na zinaweza kuathiriwa mambo mengine yasiyohusisha ongezeko la ujazi wa fedha.

Mfumuko wa bei za vyakula

Ni kiwango cha mabadiliko ya bei za vyakula vyote vilivyochakatwa na visivyochakatwa.

Mfumuko wa bei usio wa vyakula

Ni ongezeko la bei za bidhaa na huduma zote isipokuwa bidhaa za chakula na vinywaji visivyo na kilevi.

Akiba ya fedha za kigeni

Akiba ya fedha za kigeni inajumuisha fedha na rasilimali zote za kifedha nje ya nchi ambazo zinasimamiwa na Benki Kuu ya Tanzania. Akiba hii hutumika kugharamia malipo ya nje, na pia kudhibiti kiwango cha nakisi ya urari wa malipo, kupitia ushiriki katika masoko ya fedha za kigeni. Akiba hii inajumuisha dhahabu-fedha inayomilikiwa na Benki Kuu ya Tanzania, haki maalum wanazopewa wanachama wa Shirika la fedha duniani (IMF) kutumia kiwango cha fedha za kigeni (Special Drawing Rights (SDRs), akiba ya fedha za kigeni katika Shirika la Fedha Duniani (IMF), pamoja na rasilimali za fedha za kigeni zilizopo Benki Kuu ya Tanzania kwa ajili ya kukidhi mahitaji ya kulipia bidhaa na huduma nje ya nchi.

Soko la fedha baina ya mabenki

Ni utaratibu au sehemu ya soko la fedha ambapo mabenki hukopeshana fedha kwa kwa vipindi maalumu. Katika soko hili, kila mkopo unaotolewa huwakilisha makubaliano baina ya benki kukopeshana kiwango husika kwa muda fulani na kiwango fulani cha riba.

Sera ya fedha inayotumia riba

Ni mfumo wa sera ya fedha unaotumiwa na Benki Kuu kudhibiti mfumuko wa bei na kuchagiza ukuaji wa uchumi kupitia riba za mikopo. Kwa kutumia mfumo huu, Benki Kuu ya Tanzania hupanga Riba Ya Benki Kuu kila robo mwaka ili kuathiri gharama na upatikanaji wa mikopo katika uchumi. Benki hutumia nyenzo mbalimbali za sera ya fedha kama vile kuuza au kununua dhamana za serikali, hati fungani za serikali, kubadilisha sehemu ya amana ambazo benki zinatakiwa kuweka kisheria katika Benki Kuu ili kudhibiti kiwango cha ukwasi katika uchumi.

Mkopo wa siku moja wa Benki Kuu

Ni utaratibu unaoziwezesha benki kukopa fedha kutoka Benki Kuu kwa hiyari yao kwa muda wa siku moja, kwa kuweka rehani hatifungani zinazokidhi vigezo kama dhamana .

Riba ya Mkopo wa siku moja

Ni kiwango cha riba kinachotozwa na Benki Kuu ya Tanzania kwa mikopo inayotolewa kwa benki kupitia mkopo wa siku moja '*Lombard*'. Riba hii hutumika kama ukomo wa juu wa wigo wa riba ya Benki Kuu (CBR).

Akaunti ya mapato ya msingi

Hujumuisha mapato yanayotokana na malipo kwa wafanyakazi, riba, gawio na faida zinazotokana na uwekezaji, mapato ya kodi, na mapato mengineyo yakiwemo yanayohusiana na bima na mifuko ya pensheni.

Akaunti ya mapato ya upili

Hujumuisha uhamisho wa fedha usiohusisha mauziano au mabadilishano ya bidhaa, huduma au rasilimali yoyote yenye thamani ya kiuchumi baina ya wakazi wa nchi tofauti.

Soko la fedha baina ya mabenki kwa siku mmoja

Ni sehemu ya soko la fedha inayohusisha mikopo ya muda mfupi baina ya mabenki. Katika utaratibu huu, wakopeshaji hukubaliana na wakopaji kukopeshana fedha kwa muda wa siku mmoja tu, ambapo mkopaji anapaswa kulipa fedha hizo pamoja na riba mwanzoni mwa siku inayofuata.

Mikopo ya muda mfupi toka kwa mabenki (repo)

Ni utaratibu ambao Benki Kuu hukopa fedha kutoka kwa benki kwa kuuza dhamana, kwa makubaliano ya kurejesha fedha hizo pamoja na kiwango fulani cha riba baada ya muda maalumu kwa kuzinunua tena dhamana hizo kutoka kwa benki zilizokopesha. Utaratibu huu hutumika kupunguza ukwasi katika uchumi.

Mikopo ya muda mfupi kwa mabenki (reverse repo)

Ni utaratibu ambao Benki Kuu hukopesha fedha kwa benki kupitia ununuzi wa dhamana kwa makubaliano ya kurejesha fedha hizo pamoja na kiwango fulani cha riba baada ya muda fulani, kwa kuziuza tena dhamana hizo kwa benki zilizokopeshwa. Utaratibu huu hutumika kuongeza ukwasi katika uchumi.

Wastani wa riba za dhamana za Serikali

Hiki ni kiwango cha jumla cha riba ya dhamana za serikali, ambacho hukokotolewa kwa kuzingatia thamani ya mauzo ya dhamana za siku 35, 91, 182, na siku 364, ambacho huwasilishwa kwa asilimia.

ISSN 0856 - 6844

TANZANIA

Kwa maelezo zaidi wasiliana na:
Benki Kuu ya Tanzania, Barabara ya 16 ya Jakaya Kikwete 40184,
Sanduku la Posta 2303, Dodoma, Tanzania
Simu: +255 26 296 3182-7 au +255 22 223 2541

Taarifa hii inapatikana kwenye tovuti: http://www.bot.go.tz

Printed by Bank of Tanzania Library